

TSK ELELE VAKFI

ISSN: 2148-3698 YIL:2 SAYI:4 HAZİRAN 2014

DERGİSİ

TSK ELELE VAKFI

KURULUŞ YILDÖNÜMÜ

Elele Vakfı ve
GATA İşbirliği ile
Türk Tıbbına Eşsiz
bir tesis

METÜM

14-15-16-17

ÇANAKKALE ZAFERİ'NİN

99. Yılı
Törenle
Kutlandı

12-13

Sunuş

Sabri DEMİREZEN
Tümgeneral (E)
TSK Elele Vakfı
Genel Müdürü

Vizyonumuz

Ülke Savunması ve milletin bölünmez bütünlüğü için görevi başında yaralanan veya uzvunu kaybedenler başta olmak üzere; TSK personeli, emeklisi, malulen emeklisi ve bunların bakmakla yükümlü olduklarının rehabilitasyonu ve devamlı bakımlarını sağlamak, uygar ve çağdaş seviyede sağlıklı bir yaşam sürdürebilmelerine katkıda bulunmak, engelli çocuk ve yetişkinler ile ilgili çalışma ve faaliyetlerde bulunmaktır.

Kaynağını, Yüce Türk Milletinin ELELE vererek gönüllü bağışlarının oluşturduğu menkul ve gayri menkullerini en üst seviyede dikkat, gayret ve özenle en iyi şekilde değerlendirmek suretiyle amaca uygun modern tesisler kurmak, yaygınlaştırmak ve örnek düzeyde işletilmesi için destek sağlamaktır.

Başarıya şartlanmış bilimsel ve kültürel donanıma sahip, çalışanların maksimum faydayı sağladığı, bağış yapan kişi, kurum ve kuruluşların teveccühüne layık, kamu yararına hizmet veren, sağlık ve sosyal içerikli öncü ve güvenilir bir vakıf olmaktır.

Misyonumuz

Amacı Gerçekleştirmek Üzere; tesislere sahip olmak, bu tesislerin işletme ve idamesi için destek sağlamak, kâr getirici yatırım, ortaklık ve şirketler kurmak, çağdaş iletişim araçlarıyla tanıtım faaliyetlerinde bulunmak ve bağışları artırmaktır.

Değerli Okurlarımız,

TSK Elele Vakfı Dergisinin dördüncü sayısı ile birlikteyiz.

Vakfımız, sizin varlığınız ve desteğinizle vakıf senedindeki amaçlarına uygun tüm görevleri büyük bir sorumluluk duygusu içerisinde ve gururla yerine getirme gayreti içinde çalışmalarına devam etmektedir.

Bu sayımızda TSK Elele Vakfının 18 kuruluş yıldönümü, TSK Ali ÇETİNKAYA İlk Kurşun Rehabilitasyon Merkezi, Medikal Tasarım Merkezi (METUM), Geriatri, Hiperbarik Oksijen Tedavisi ve TSK Elele Vakfı Özel Eğitim Okulu etkinlikleri ile ilgili haberleri bulabileceksiniz.

TSK Elele Vakfından bağışlarını esirgemeyen tüm kişi kurum ve kuruluşlara saygı ve sevgilerimi sunar, hepinize sağlık ve esenlikler dilerim.

ISSN: 2148-3698

Yıl: 2 Sayı: Haziran 2014

ÜCRETSİZDİR

3 ayda bir yayınlanır.

TSK ELELE VAKFI adına sahibi

SABRİ DEMİREZEN

Genel Müdür

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

MEHMET EKİNCİ

İDARE YERİ

ZİYA GÖKALP CAD.

Ataç-2 Sok. No: 43 / 8

Kızılay - Çankaya / ANKARA

Tel: 0312 431 99 36

Faks: 0312 431 07 36

www.elele.org.tr

elele@elele.org.tr

DERGİDE YAYINLANAN BÜTÜN
YAZILAR KAYNAK GÖSTERİLEREK
ALINTI YAPILABİLİR.

Baskı:

Büyük Anadolu Medya Grup

İstanbul Cad. Elif Sok.

Sütçü Kemal İş Hanı No: 7/188-189

İskitler/ANKARA

Tel: 0312 384 30 70 (Pbx)

Baskı Tarihi: HAZİRAN 2014

HAZİRAN 2014 | SAYI :4

İçindekiler

**Elele Vakfı Yardımları ve GATA
İşbirliğinin ile Türk Tıbbına ve Silahlı
Kuvvetlere Kazandırılan Tesis**

"METÜM"

14-15-16-17

**Millilerden
anamlı ziyaret**

MİLLİLER, Teker-
lekli Sandalye Bas-
ketbol Takımı, Atı-
cılık ve Okculuk
Takımının sporcu-
larıyla buluşarak
onlara milli takım
formasını hediye
etmişlerdir.

39

METUM NEDİR

Metüm; medikal Tasarım ve Üretim Merke-
zi, gazilerimizin kaybettikleri uzuvların tedavi ve
rehabilitasyonunda kullanılacak, kişiye özel biyo-
malzemelerin tasarım ve üretimi amacı ile kuru-
lan modern bir merkez. Finansmanının tamamı
ELELE vakfınca karşılanan bu merkez 2011 yılın-
da kuruldu. Geçen zaman içinde GATA bünyesin-
deki çeşitli bilim dallarından uzmanlar ile Sivil
Üniversitelerden başvuran onlarca araştırmacı-
nın ihtiyaçları doğrultusunda hastalara uygulan-
cak kişiye özel implantlar, eğitimde kullanılacak
modeller, ameliyat öncesi planlamalar için hasta-
lıklı, tümörlü organ modelleri, ameliyatlarda kul-
lanılacak yenilikçi ürünler, Tübitak projeleri için
prototip tasarım ve üretimleri, sayısız diş hekimli-
ği uygulamaları neticesinde, METÜM kabına sığa-
maz bir merkez halini almaya başladı.

**Bağışımız
Semiha
Erkmen'den
Mektup**

"TSK Elele Vakfı
Genel Müdür-
lüğüne Anka-
ra-Bahçelievler-
de vasiyetli daire
bağışında bulu-
nan Em.Öğr.
Semiha ERKMEN
tarafından Vakfı-
mıza gönderdiği
mektup...

34

TSK Elele Vakfı

KURULUŞ YILDÖNÜMÜ

6-7-8-9

Ülke savunması ve milletin bölünmez bütünlüğü için mücadele eden
Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından, 1995 yılının Mart ayında dünya kamuoyunun da yakın-
dan izlediği, bir iç güvenlik hareketi icra edilmiş ve yürütülen bu operasyon, ülkede
büyük takdirle karşılanmıştır.

10-11 23 Nisan Coşkuyla Kutlandı

12-13 ÇANAKKALE Zaferi Kutlandı

18..20 HİPERBARİK Oksijen Tedavisi

21 TEMSİLİ Askerlik, Duygu terapi

22..24 GERİATRİ nedir?

25 KAMU Alımları Kanun
Gerekçelerinden Seçmeler

26..29 OTİZM NEDİR?

30-31 HİPOTERAPİ ve Atla Terapi

32-33 HİDROTERAPİ Kavramı Tedavisi

35 DUYU Terapi Bütünlüğü

36-37 OTİSTİK bireylerde su terapisi

38 TAHSİN Ertem

TSK ELELE VAKFI KURULUŞ YILDÖNÖMÜ

Ülke savunması ve milletin bölünmez bütünlüğü için mücadele eden Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından, 1995 yılının Mart ayında dünya kamuoyunun da yakından izlediği, bir iç güvenlik harekati icra edilmiş ve yürütölen bu operasyon, ölkede büyük takdirle karşılanmıştır.

Bu arada Türk Milletinin hissiyatına tercüman olan Ankara Gazeteciler Cemiyeti ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumu tarafından bir maddi destek kampanyası başlatılmıştır.

Türk halkının, ordusuna her zaman gösterdiği şökran duygusu; bu girişimi kendiliğinden ve gönüllü olarak bütün ölkeyi ve yurt dışındaki vatandaşlarımızı kapsayan "Haydi Türkiye Mehmetçikle ELELE" kampanyası haline dönüştürmüştür.

Türkiye'yi tek bir vöcut, tek bir yürek haline getiren bu kampanyada,56 saat gibi kısa bir sürede, aziz milletimizin gönlünden kopan yardımlar bir çiğ gibi büyüyerek 2,7 trilyon TL'na (60,8 Milyon ABD Doları) ulaşmıştır.

Bu bağışlar ile, ölkö savunması ve terörle mücadele esnasında yaralanan veya uzvunu kaybeden Türk Silahlı Kuvvetleri personeli için hizmet verecek ve onları tekrar sağlıklı yaşamlarına döndürecek modern bir Reha-

bilitasyon ve Bakım Merkezi kurulması kararlaştırılmıştır. Hedeflenen bu yüce amacın bir vakıf eliyle gerçekleştirilmesinin ve yaşatılmasının daha uygun olacağıının değerlendirilmesi üzerine;

"TSK ELELE VAKFI"

21 Nisan 1996 tarihli Resmi Gazetede ilan edilerek kuruluşunu tamamlamıştır. Milletinin verdiği bu emaneti üstlenen ELELE Vakfı Genel Müdürlüğü 3 Haziran 1996 tarihinde Ankara'da çalışmalarına başlamış ve Aziz Milletinin desteğiyle 34 ay gibi çok kısa bir sürede 105 Milyon ABD Dolarına mal olan TSK Rehabilitasyon ve Bakım Merkezini tamamlayarak Türk Silahlı Kuvvetlerine teslim etmiştir.

Kuruluş gayesini gerçekleştiren TSK Elele Vakfı, 2012 yılında kuruluş senedindeki düzenleme ile amacını; "Türk Silahlı Kuvvetleri Personeli, emeklisi, malulen emeklisi ve bunların bakmakla yükümlü olduklarının rehabilitasyonu ve devamlı bakımlarını sağlamak, uygar ve çağdaş seviyede sağlıklı bir yaşam sürdürebilmelerine katkıda bulunmak, sağlık hizmetlerini daha iyiye götürmek, engelli çocuk ve yetişkinlerle ilgili çalışma ve faaliyetlerde bulunmak" olarak genişletmiştir.

Rehabilitasyon Merkezlerinde HİZMETE DEVAM

Vakıf halen, Mütavelli Heyeti ve Yönetim Kurulu kararları doğrultusunda TSK Rehabilitasyon ve Bakım Merkezi'nin geliştirilmesi ve daha iyi hizmet verebilmesi için gereken her türlü desteği vermeye devam etmektedir. TSK Elele Vakfı, Ayvalık/Balıkesir'de Malul Gazilerimiz ve aileleri ile şehit aileleri için hizmet veren TSK Ali ÇETİNKAYA İlk Kurşun Rehabilitasyon Merkezi'nin de milli bütçeden karşılanamayan ihtiyaçlarına yönelik olarak her türlü desteği sağlamaktadır. Vakıf yine Ankara Bilkent'te bulunan ve 41 Milyon TL'na mal olan "TSK Ankara Özel Bakım Merkezi"nin de tüm finansmanını karşılayarak hizmete hazır hale getirmiş ve 30 Haziran 2008 tarihinde TSK'ne teslim etmiştir.

Özellikle iç güvenlik hareketinde yaralanan ve doku kaybına uğrayan kahraman gazilerimiz ve TSK Mensuplarının şiddetle ihtiyaç duydukları yapay organ, ortez ve protezlerin üç boyutlu teknolojiden istifadeyle hatasız ve hızlı imal edilebilmesi amacıyla yaptırılan "Medikal Tasarım ve Üretim Merkezi" 03 Eylül 2011'de faaliyete geçmiştir.

ÇOCUKLARA ÖZEL EĞİTİM

GATA Kompleksi içinde hizmet veren Medikal Tasarım ve Üretim Merkezi 4,3 Milyon euro ya mal olmuş ve tüm finansmanı TSK Elele Vakfı tarafından karşılanmıştır. Vakıf 2013-2014 Öğretim yılı itibarıyla GATA / Ankara içinde, Güvercinlik /Ankara ve Diyarbakır'da bulunan TSK Elele Vakfı Özel Eğitim Rehabilitasyon Merkezleri'nin yönetim ve idamesini de devir almış bulunmaktadır. Bu merkezlerde zihinsel, işitme, görme, özgül öğrenme güçlüğü, bedensel ve yaygın gelişim bozukluğu bulunan çocuklara özel eğitim ve rehabilitasyon eğitimi verilmektedir. Ayrıca çocukluk çağından çıkmış engellilere de mesleki eğitim verilmektedir. Söz konusu merkezlerden halkımızda yararlanabilmektedir.

ATA'NIN HUZURUNDA

21 Nisan 2014 tarihinde 18 nci kuruluş yılını kutlayan TSK Elele Vakfı, Vakıf personeli, iştiraklerinin personeli ve Engelli Okulu öğrencileri ile Ata'nın huzuruna çıkarak saygı duruşunda bulunmuş ve Anıtkabir Özel Defterini imzalamıştır.

2013 yılı sonu itibarıyla Vakfın söz konusu merkezlere sağladığı ilave destek 28 Milyon TL'na ulaşmıştır.

Vakfı, diğer Vakıflardan ayıran en temel özellik kişilere değil sağlık kuruluşlarına ayni ve nakdi destek sağlamasıdır.

Devlet destekli veya yasa ile belirlenmiş herhangi bir geliri bulunmayan ve Değerbilir Halkımızın yaptığı gönüllü bağışlarla varlığını sürdüren TSK Elele Vakfı;

Türk Silahlı Kuvvetlerine kazandırdığı bu çağdaş tesislerin yaşatılması, geliştirilmesi ve en üst düzeyde işletilmesi için gereken her türlü desteği vermeye devam etmekte ve bu tesislere yenilerinin eklenmesi için de çalışmalarını azim ve kararlılıkla sürdürmektedir. 1996 yılında faaliyetlerine başlayan TSK ELELE Vakfı, Hayırsever Türk halkının desteği ile hizmetlerini ve faaliyet alanlarını genişleterek çalışmalarına devam etmektedir.

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Coşkuyla Kutlandı

Hâkimiyet-i Milliye

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin resmi tatil günlerinden ve ulusal bayramlarından biridir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ilk cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk tarafından dünya çocuklarına armağan edilmiştir. Bu bayram, TBMM'nin açılışının birinci yılında kutlanmaya başlanan 23 Nisan Milli Bayramı ve 1 Kasım 1922'de saltanatın kaldırılmasıyla, önce 1 Kasım olarak kabul edilen, sonra 1935'te 23 Nisan Milli Bayramı'yla birleştirilen Hâkimiyet-i Milliye Bayramı ile Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin 1927'de ilan ettiği ve ilki Atatürk'ün himayesinde düzenlenen 23 Nisan Çocuk Bayramı'nın kendiliğinden birleşmesiyle oluştu. 1980 darbesi döneminde Milli Güvenlik Konseyi, bu bayrama resmi olarak "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" adını verdi. Hâkimiyet-i Milliye Bayra-

mı (önceleri 1 Kasım, sonra 23 Nisan), saltanatın kaldırılışının ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu gerçekleştiren TBMM'nin açılışının egemenliği padişaktan alıp halka vermesini kutlamak amacıyla taşırken, Çocuk Bayramı savaş sırasında yetim ve öksüz kalan yoksul çocukların bir bahar şenliği ortamında sevindirmek amacıyla taşımaktaydı. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu, UNESCO'nun 1979'u Çocuk Yılı olarak duyurmasının ardından, TRT Uluslararası 23 Nisan Çocuk Şenliği'ni başlatarak, bayramı uluslararası düzeye taşımıştır. Günümüzde bayrama birçok ülkeden çocuklar katılmakta, çeşitli gösteriler hazırlanmakta, okullarda törenler ve çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Ayrıca 1933'te Atatürk'le başlayan çocukları makama kabul etme geleneği[6] günümüzde çocukların kısa süreliğine devlet kurumlarının başındaki memurların yerine geçmesi şeklinde devam etmektedir.

Bayram olması

TBMM'NİN açılışından 2000'li yıllara kadar Türkiye Cumhuriyeti'ne ait bu ulusal bayram konusunda eksik bilgilendirme ve yanlış tarihlendirmeye çokça rastlanmıştır. Hatta bazı tarihçilerce böyle bir günün tarihinin genişçe araştırılmamış olması büyük bir eksiklikti. Yrd. Doc. Dr. Veysi Akın 1997'de yayımlanan bir makalesiyle bu eksikliği gidermeye çalışmıştır. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın ortaya çıkışında 3 ayrı bayramın payı vardır. Çocuk Bayramı tamamen ayrı bir kavram olarak gelişirken, Ulusal Egemenlik ve 23 Nisan Bayramları baştan ayrı bayramlarken, birleşmişler; en son da onlara Çocuk Bayramı katılmıştır.

➤ "Millet Meclisimizle milli devletimizin Ankara'da ilk teşkile günü olan Milli bayram Cemiyetimizce çocuk günü olarak tesbii edilmiştir. Bize yeni bir vatan veyeni bir tarih yaratıp bırakan mübarek şehitlerle fedakar gazilerin yavruları fakir ve ıstıraplı evladları ve nihayet alelittlak bütün muhtacı himaye-i vatan çocukları namına milletin şevkatli ve alicenab hissiyatına müracaat ediyoruz. Kadın, erkek, genç, ihtiyar hatta vakti ve hali müsait çocuklardan mini mini vatandaşlar için yardım bekliyoruz. Her sayfası başka bir şan ve muvaffakiyetle temevvüç eden milletimizin, yarın azami derecede muavenet göstermekle beraber, çocuk gününün layıkı vechiyle neşeli ve parlak geçirilmesi için aynı derecede alaka ve müzaheret göstereceğinden emin olan Himaye-i Etfal Cemiyeti, şimdiden arz-ı şükran eder."

Bu tarihten itibaren bu üç kavram, aynı gün üzerinde birleşecek ve çocuk bayramı olma konusunda bir kanunla belirlenmişlik olmaksızın kutlanmaya başlanacaktır. Cemiyeti buna iten neden ise cemiyetin yetim çocukları için gelir kaydetme anlayışındır. Böylece çocuk bayramı ortaya çıkmıştır. Çocuk bayramı adı daha resmiyet kazanmamış olsa da, bundan sonra 23 Nisan "Milli Hâkimiyet Bayramı"nın yanı sıra "Çocuk Bayramı" olarak da kutlanacaktı.

1927'de ilk kez kutlanan çocuk bayramı, başta kaynak oluşturma olmak üzere, çocuklara neşeli bir gün geçirtmeyi hedeflerinde bulunduruyordu. 23 Nisan 1927'deki ilk bayram Türkiye Cumhuriyeti devletinin kurucusu ve dönemin cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa himayesinde gerçekleştirilmiş, etkinlikler için Atatürk arabalarından birini çocuklara tahsis etmiş ve Cumhurbaşkanlığı Bando'su'nun konser vermesini sağlamıştır. O yıl cemiyetin Ankara'daki binalarından birine Çocuk Sarayı adı verilmiş ve burada düzenlenen çocuk balosuna İsmet

(İnönü) Bey'in çocukları da katılmıştır.

1929'da çocuklara ilgi daha da artmış ve o yıl ve daha sonraki yıllarda 23-30 Nisan haftası "çocuk haftası" olarak kutlanmıştır. Daha sonraları, 70'li yıllara kadar ulusal boyutta ünlenererek ve katılımı artırarak ilerleyen 23 Nisan Çocuk Bayramı kutlamalarına 1975'te Türkiye Radyo Televizyon Kurumu da katılmış ve bir hafta çocuk programları yayımlamıştır. 1978'de Meclis Başkanlığı'nın izniyle meclisteki törenlere çocukların da katılması sağlandı. 1979'da bu uygulama Ankara ilkokullarından gelen çocuklarla düzenli olarak başlatıldı, 1980'de de bütün illerden gelen çocuklarla "Çocuk Parlamentosu" oluşturuldu. 1979 yılının UNESCO tarafından Dünya Çocuk Yılı olarak duyurulması üzerine, TRT tarafından dünyanın bütün çocuklarını kucaklamayı amaçlayan bir proje hazırlandı ve 1979 yılından itibaren TRT Uluslararası 23 Nisan Çocuk Şenliği adıyla uygulamaya kondu.

Bayramın en son şeklini alışı ise 1981'de gerçekleşmiştir.[6] Darbe döneminde Milli Güvenlik Konseyi bayramlar ve tatillerle ilgili kanunda yaptığı değişiklikle o güne kadar kanunen adı konmamış bir şekilde kutlanan bayrama "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" adını vermiştir.

TBMM'nin açılması

23 Nisan'ın Türkiye'de ulusal bayram olarak kabul edilmesinin nedeni, 1920'de o gün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılmasıdır. Milletvekillerinin belirlenisi ve Ankara'ya gelisi çok kısa bir zamanda gerçekleşmiştir. Milletvekili seçimleri Atatürk'ün Ankara'da bir meclisin toplanacağını ve neden toplanması gerektiğini açıklayan 19 Mart

1920 tarihli bildirisiyle başlamış, yine Atatürk'ün 21 Nisan'daki genelgesiyle de meclisin açılacağı tarih duyurulmuş ve milletvekillerinin Ankara'ya gelmesi istenmiştir. 23 Nisan 1920'de Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi açılmıştır. O günkü ilk toplantıya daha önce belirlenen 337 milletvekilinden sadece 115'i katılabilmektedir.

"23 Nisan", 1921'de çıkarılan 23 Nisan'ın Milli Bayram Addine Dair Kanun ile, Türkiye'nin ilk ulusal bayramı olmuştur. İlk kez ortaya çıkan bu bayramda ne ulusal egemenlikten ne de çocuklardan söz edilmekteydi. Zaten daha o yıllarda Osmanlı saltanatı hala kanunen hüküm sürmekteydi. 1 Kasım 1922'de saltanatın kaldırılmasıyla 1 Kasım, Hâkimiyet-i Milliye Bayramı (Ulusal Egemenlik Bayramı) olarak kabul edilmiştir. Daha sonraki yıllarda, TBMM'nin açılış tarihi olan 23 Nisan "Milli Hâkimiyet Bayramı" olarak kutlanmış ve bu durum 1 Kasım'ın uzun vadede bayram olarak unutulmasına neden olmuştur. 1935'te bayramlar ve tatil günleriyle ilgili kanun değiştirilmiş ve "23 Nisan Milli Bayramı"nın adı "Milli Hâkimiyet Bayramı" haline getirilmiş, böylece 1 Kasım Hâkimiyet-i Milliye Bayramı ile 23 Nisan Milli Bayramı birleştirilmiştir. Çocuk Bayramı adı[değiştir | kaynağı değiştir]

23 Nisan'ın Çocuk Bayramı olması yine TBMM'nin açılışıyla ilişkili olmasına rağmen, tamamen ayrı bir bayram olarak gelişmiş ve 1981 yılına kadar da öyle devam etmiştir. Bu Bayram 23 Nisan 1927'de Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin (günümüzde Çocuk Esirgeme Kurumu'nun) o günü "Çocuk Bayramı" olarak duyurmasıyla başlamış kabul edilir. Aslında Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin 23 Nisan'la ilgili çalışmaları daha önceki yıllarda vardır ve hatta çocuklardan da söz edilmiştir. Kurum, 23 Nisan 1923'te milli bayram için pullar bastırmış ve satmıştır. 23 Nisan 1924'te Hâkimiyet-i Milliye gazetesinde "Bu gün Yavruların Rozet Bayramıdır" ibaresi yer almış, 23 Nisan 1926'da da yine aynı gazetede "23 Nisan Türklerin Çocuk Günüdür" başlıklı bir yazı kaleme alınmış ve bu yazıda cemiyetin bu günü çocuk günü yapmaya çalışarak doğru yolda olduğu ve para kazanan herkesin bu gün cemiyete çocuklar için bağışta bulunması gerektiği vurgulanmıştır. Nihayet 23 Nisan 1927'de Himaye-i Etfal Cemiyeti o günü Çocuk Bayramı olarak söyle duyurmıştır:

ÇANAKKALE ZAFERİ'nin 99. Yılı Törenle Kutlandı

Yakın tarihimizin en önemli şeref sayfalarından biri olan Çanakkale Zaferi'nin yüzüncü yıl dönümünü gelecek sene coşkuyla kutlayacağız

ÇANAKKALE Zaferi; o güne kadar parçalanmaktan büyük ölçüde nasibini almış Yüce Türk Milleti'nin benliğine kavuşmasına ve kendine güvenini kazanmasına neden olmuş, böylece Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin temelleri atılmıştır.

AYNI zamanda "Şehitler Günü" olarak kabul edilen 18 Mart 1915 Deniz Zaferi ve ardından yapılan kara savaşları sonunda elde edilen zaferler, Büyük Atatürk'ün önderliğinde kurulan yeni Türkiye Cumhuriyeti'nin temeline konulan ilk harçlar olmuştur.

Çanakkale Muharebelerinin başında bilinmeyen vardı;

➤ Dünyanın dört bir yanından ülkelerin katılımıyla, Türklerle karşı savaşmak üzere teşkil edilen kuvvetlerde görev alan askerler, Türkiye'nin ve Anadolu'nun neresi olduğunu, neden gittiklerini kiminle savaşacaklarını, bilmiyorlardı.

➤ ÇANAKKALE Savaşına, onların deyimiyle Gelibolu Sefrine katılmadan önce, binlerce kilometre uzaklıktaki Çanakkale'nin, Boğazının ve Gelibolu'nun neresi olduğunu bilmiyorlardı.

➤ BOUVET gemisindeki 663 Fransız denizcisi, Ocean ve Irresistible'daki İngiliz denizciler, 18 Mart 1915 günü mezarla-

rının Çanakkale Boğazının tuzlu suları olacağını bilmiyorlardı.

➤ Amiral De Robeck, harekattan bir gün önce getirildiği Müttefik Filosu Komutanlığı'nda, ertesi gün büyük bir bozguna uğrayacağını bilmiyordu.

➤ BÜYÜK cesaretle hazırlanan bir taktik harekâtla, Nusrat Gemisi tarafından dökülen 26 mayının, çok büyük stratejik kayıplar yaratacağını bilmiyorlardı.

➤ MUSTAFA Kemal gibi müstesna bir askerin bütün kara harekâtının planlarını bozacağını bilmiyorlardı.

Çanakkale Dünya muharebesiydi

DAHA o kadar çok bilemeyecekleri şeyler vardı ki, o bilinmeyenler, bir bilineni, tekrar tarihe ve bilmeyenlere öğretti: "Çanakkale Geçilmez!"

İTİLAFLAR Devletleri'nce, mahallî ve kolay bir hareket görüşüyle başlatılan Çanakkale Seferi, sonunda sadece bir askeri olay olmaktan çıkmış ve İtilaf Devletleri'nin iç işlerine kadar etki yapan çok yönlü bir Dünya Olayı düzeyine erişmiştir.

ÇANAKKALE Muharebelerinde Batı Dünyasının görmediği, anlayamadığı ve düşünemediği bir husus vardır. Savastıkları Türk Askerinin artık ayağını bastığı toprağından başka kaybedecek bir şeyi kalmamıştı, inanmıştı, disiplini yüksekti, itaati kesindi, kanaatkarlık artık karakterinin bir bölümünü oluşturunuyordu. Daha önemlisi askerleri ile özdeşleşilme yeteneğine sahipti. Rütbe farkları dışında hepsinin tek adı vardı, hepsi mehtemcik'ti.

ÇANAKKALE muharebeleri; İngiliz devlet adamı Churchill'in deyişiyle, Viyana'dan Hindistan'a kadar Dünya siyasi haritasının değişmesine, İtilaf Devletleri'nin harpten evvel anlaşıtlıkları dünya düzeninin kurulamasına neden olmuştur.

BİZE bu günleri armağan eden; önderimiz büyük Atatürk'ü, aziz şehitlerimizi ve kahraman gazilerimizi minnet ve şükranla anıyor, hatıraları önünde saygıyla eğiliyoruz.

Elele Vakfı Yardımları ve GATA İşbirliği ile Türk Tıbbına ve Silahlı Kuvvetlere Kazandırılan Eşsiz tesis

"METÜM"

Metüm; medikal Tasarım ve Üretim Merkezi, gazilerimizin kaybettikleri uzuvların tedavi ve rehabilitasyonunda kullanılacak, kişiye özel biyo-malzemelerin tasarım ve üretimi amacı ile kurulan modern bir merkez. Finansmanının tamamı ELELE vakfınca karşılanan bu merkez 2011 yılında kuruldu. Geçen zaman içinde GATA bünyesindeki çeşitli bilim dallarından uzmanlar ile Sivil Üniversitelerden başvuran onlarca araştırmacının ihtiyaçları doğrultusunda hastalara uygulanacak kişiye özel implantlar, eğitimde kullanılacak modeller, ameliyat öncesi planlamalar için hastalıklı, tümörlü organ modelleri,

ameliyatlarda kullanılacak yenilikçi ürünler, Tübitak projeleri için prototip tasarım ve üretimleri, sayısız dış hekimliği uygulamaları neticesinde, METÜM kabına sığmaz bir merkez halini almaya başladı. Özellikle 2014 yılı başlarında yapılan TV haberleri sonucunda yurt genelinde çeşitli üniversitelerden bilim adamları ve öğrenciler METÜM'ü ziyaret ederek bilgi almaktadırlar. Metüm çalışanları olarak her gün sayısı daha da artan sivil kaynaklı proje ve ortak çalışma isteği ile karşılaşmaktayız. Bilim insanları ve hastalara gerek yol gösterme ve gerekse yardımcı olma konumuz GATA ya bu anlamda prestij ve saygınlık kazandırmaktadır.

Metüm Çalışma Prensipleri ve İş Akışı:

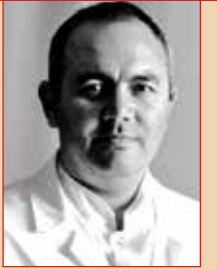
METÜM sahasında Türkiye'de ve yakın coğrafyasında başka bir örneği olmayan bir kuruluş. Burada önce ihtiyaç duyulan malzemenin tasarımı yapılıyor sonrada uygunluğu onaylanan tasarımlar üretilebiliyor. İş akışında birinci basamak ; görüntüleme sistem-

lerinden elde edilen verileri kullanarak, bilgisayar ortamında farklı yazılımlar yardımıyla tedavi sırasında kullanılacak biyomalzemenin (kromkobalt veya titanium) tasarımı yapılmasıdır. Tasarım sonrası ikinci basamak ise 3 boyutlu fiziksel katı modellerin elde edilmesidir.

Doç.Dr. Erbil OĞUZ

METUM Bşk. ve GATA Ort. ve Trav. Öğrt. Üy.

GATA'DAN 3 boyutlu devrim başlığı ile yapılan haber programından bir kesit.

KANSERLİ bölgenin plastik modeli. Hekimler bu model üzerinde yapacakları ameliyatı planlamaktadırlar. Tümörün yerleşimi ve diğer dokulara komşuluğunun bilinmesi ile cerrahi işlem daha kolay olmakta, tümörün tamamı çıkarılmakta ve mümkün olduğuna fazla doku korunmaktadır.

PELVİS bölgesinde Osteosarkom nedeni ile geniş kemik eksizyonu yapılmış bir hastaya merkezimizde üretilen spacer yerleştirilmiştir.

KAFATASINDA travma ve ateşli silah yaralanmaları sonrasında defektler oluşmaktadır. Böyle bir defekt için merkezimizde yapılan titanyum implant hastaya başarı ile uygulanmıştır.

GÖĞÜS kafesindeki deformite nedeni ile solunumu kısıtlanan ve kozmetik görünümü bozulan hastaya merkezimizde tasarlanıp üretilen Titanyum Sterno-Kostal Implant hastaya başarılı bir ameliyat ile takılmıştır. Merkezimiz dış hekimliği sahasında kullanılan irili ufaklı sayısız implant tasarlanmış ve üretilmiştir.

GATA Ortopedi ve Travmatoloji AD'ndan Doç.Dr. Erbil Oğuz başkanlığında bilgisayar, makine, biyomedikal, elektronik ve mekatronik mühendislerinden oluşan profesyonel bir ekip aşağıda belirtilen programları efektif bir şekilde kullanmakta ve yine aşağıda belirtilen makine parkımızdaki cihazlar ile bilgisayar ortamında oluşturulan 3 boyutlu modeller yapılmaktadır.

Üretilen materyaller eğitim amaçlı olduğu kadar, hastalara uygulanabilir. Ayrıca TÜBİTAK ve Sanayi Bakanlığı destekli arge projeleri için tasarlanan yenilikçi medikal ürün projelerinde prototip dizaynı ve üretimi aşamasında bilim adamlarına destek sağlamaktadır. Merkezimiz sadece GATA için değil tüm ülke çapında hizmet vermektedir. Merkezimizden sıklıkla Ortopedi ve Travmatoloji, Beyin Cerrahisi, Plastik cerrahi ve Diş Hekimliği kökenli araştırmacılar yararlanmaktadır. Bunun yanı sıra adli tıp, antropoloji alanında da bilim adamları desteklenmektedir.

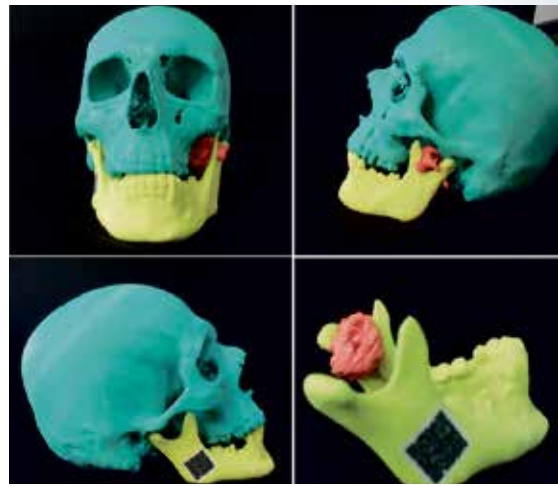

Merkezimizde; plastik, silikon, krom kobalt ve titanyum olarak üretilebilecek;

- Eğitim amaçlı 3 boyutlu plastik ve silikon modeller,
- Defektli kemik bölgeleri veya tümöre bağlı rezeke edilecek kemik parçalarının yerine aplike edilecek, anatomik olarak dizayn edilmiş spacerler,
- Ameliyat önce planlama yapmak üzere tümörlü dokuların anatomisini ortaya koyan modeller,
- Yenilikçi bir implantın prototipinin üretimi,
- Yeni tasarlanacak bir el aletinin prototipinin üretimi,
- Dental sahada implantların tasarımı ve üretimi yapılabilmektedir.

Aşağıda verilen Makine parkı ve Bilgisayar programları bu sahada yapılan yayınlar da dünya çapında akreditasyonu olan ürünlerdir. Mühendislerimiz yurt içi ve yurt dışı eğitimlerle bu programları ve makinaları efektif bir şekilde kullanabilmektedir.

MAKİNE PARKIMIZDA ; Dental Tarayıcı (Smartoptics / Activity 102, Topografik Yüzeysel Tarayıcı (3DMD/ 3dMDcranial System), Cranial Tomografi sistemi Morita Accutomo 170, Lazer Kaynak Makinesi (Alpha Laser / ALS 100-S), Plastik Modelleme Makinesi (Zcorp / Z650), 5 eksenli Yenadent DC50 5X CNC, Metal Modelleme Makinesi (Concept Laser / M2 Cusing), Silikon Modelleme Makinesi, (MTT/ 5/04 with all Nylon Op) bulunmaktadır.

Kullanılan özel yazılımlar

Kullandığımız bilgisayar programları: Ameliyat Planlama Yazılımı (Materialise / Surgicase), Tersine Mühendislik Yazılımı (XOV + XOR), 3D Tasarım Yazılımı (Materialise / 3-Matic), Sonlu Elemanlar Yazılımı (MSC / NASTRAN, Dental Planlama Yazılımı (Materialise / Simplant), 3D Medikal Görüntüleme Yazılımı (Materialise / Mimics), Bilgisayarlı Tasarım Yazılımı (Autodesk Inventor), Akışkanlar Dinamiği Yazılımı (ESI/ CFD), E-RP Ürün Veri Yönetim Yazılımı, STL Optimizasyon Yazılımı (Materialise Magics RP) dır.

ISO 13485:2003 Tıbbi Cihazlar İçin Kalite Yönetim Sistem Sertifikası na sahip olan merkezimizin üreteceği krom kobalt ve titanyum malzemelerin invitro uyumluluk testleri yapılmıştır. Ve hastalarda kullanımında sakınca yoktur. Alternatif üreticilerle rekabet edebilmek ve yurt dışında yaygın olarak tercih edilebilme adına, ürünlerimizin SUT kapsamına girmesi ve SGK tarafından ödeme programına alınması için yoğun bir şekilde çalışmaktayız.

Bu tanıtım yazısı vesilesi ile bizi tanıma fırsatı bulan bilim adamlarına ve üretim ve mühendislik alanında görev yapan TSK personeli merkezimize davet ediyoruz. Önceden randevu almak şartı ile merkezimize gelebilir ve üretimlerimizi yerinde inceleyerek yeni ufuklara yelken açabilir, ve yenilikçi ürünler ve el aletlerinin tasarımı konusunda ilham alabilirsiniz.

**Prof. Dr.
Şenol YILDIZ**

HİPERBARİK OKSİJEN (HBO) TEDAVİSİ

GATA Sualtı Hekimliği ve Hiperbarik Tıp AD Başkanı

Tanım olarak HBO tedavisi kapalı bir basınç odasında 1 absolute atmosfer (ATA) den daha yüksek bir basınç altında maske, başlık veya endotrakeal tüp vasıtası ile aralıklı olarak % 100 oksijen soluma olarak tarif edilebilir.

Basınç odaları 19. yüzyılda dalış hastalıklarının tedavisinde kullanıma girmiş olup, %100 oksijenin kullanılması ise 20. yüzyılda başlamıştır. Dalış dışı diğer endikasyonlarda kullanılması ise 1960'larda başlayıp ileriki yıllarda kullanımı giderek artmıştır. Türkiye'de kullanımı Deniz Kuvvetleri Komutanlığı bünyesinde yapılan dalış eğitimleri ile olmuştur. Dalış esnasında oluşan kazalar basınç odaları ile tedavi edilmiştir. Bu maksatla Deniz Kuvvetleri Komutanlığı dalış tabipleri yetiştirmeye başlamıştır. 1980lerde ise hem GATA hem de İÜ İTF bu işi uzmanlık olarak ele almış ve uzman tabipler yetiştirmeye başlamıştır.

1990'larda GATA Haydarpaşa eğitim hastanesinde bulunan HBO tedavi merkezi yoğun olarak gazilerimize hizmet vermiştir. Özellikle mayın patlaması neticesi oluşan doku yaralanmaları ve iyileşmeyen kemik iltihapları için diğer birimlerle beraber HBO tedavisi de etkili olmuştur.

■ TEDAVİ NEREDE VE NE ŞEKİLDE UYGULANIR ?

HBO tedavisi basınç odalarında uygulanır. HBO tedavisi için kullanılan 2 tür basınç odası türü vardır. Tek ve çok kişilik (Resim 1-4). Ülkemizde 2 merkez dışında çok kişilik basınç odaları kullanılmaktadır. Tek kişilik basınç odaları hava veya oksijen ile en çok 3 ATA ya kadar basınçlandırılır. Tedavi süresi 45 – 90 dakika arasında olabilir. Çok kişilikler dünya genelinde daha yaygın olan türdür. Yaklaşık 5.5 ATA ya kadar basınçlandırılır. Tedavi süresi ise rutin tedavilerde 60-120 dakika, dalış hastalıklarında ise hava ve oksijen kullanımı ve kullanılan tedavi tablosuna göre 38 saati bulmaktadır.

Genel olarak 10 dakikada 15 metre derinliğe dalınır, 25 dakika oksijen 5 dakika hava olmak üzere 3 periyot uygulanır ve daha sonra yine 15 dakikada basınç odası boşaltılır. Çok kişilik basınç odaları 2 bölmeli olup, küçük olan bölme tedavi esnasında içeriden dışarıya hasta çıkarma veya dışarıdan içeriye sağlık personeli alma işlemlerini tedaviyi kesmeden yapmaya yarayan bölmedir. Ana bölme ise belli sayıda koltuk veya sedyenin bulunduğu, hastaların topluca tedavi edildiği bölmedir. Modern çok kişilik basınç odalarında monitör, ventilatör ve aspiratör tedavi esnasında içeride bulundurulmakta ve yoğun bakım hizmeti verilebilmektedir.

Peki bu tedavi hangi etkileri yapmaktadır ? Tedavi esas olarak 2 temel etki oluşturmaktadır. HBO tedavisinin etki mekanizması 2 temel etkisine dayanır. Mekanik ve fizyolojik etkisi. Mekanik etki insan vücudunda bulunan hava kabarcıklarının çapları çevre basıncının artması ile küçülür ve akciğer yolu ile atılır. Fizyolojik etkisi ise kanda artan serbest oksijen miktarı ve buna bağlı hiperoksijenasyon.

HBO tedavisi ile hem çevre basıncı artırılır hem de %100 oksijen solutulur. Bu sayede kanda hemoglobine bağlı olan oksijen miktarı çok fazla artınamazsa da plazmada çözünmüş olan oksijen miktarı tedavi derinliklerinde yaklaşık 20 kat artırılır. Bu artan miktar aslında dokuların hemoglobinden oksijen almadan ihtiyacını karşılamaya yetecek bir miktardır. Bu sayede HBO tedavisinin pek çok etkisi ortaya çıkar. Bunlara örnek olarak şunlar verilebilir.

Vazokonstriksiyon ve anti-ödem etki: Damar çaplarında azalma ve buna bağlı dokulardaki ödemin çözülmesi ile doku dolaşımı düzelir. Özellikle ezilme yaralarında, dolaşımı bozulmuş doku ve uzuvlarda ödem ve hipoksi kısır döngü şeklinde birbirini etkiler. Ödem oksijenin dokuda katetmesi gereken mesafeyi uzatır ve dokular daha hipoksik hale gelir. Yara iyileşmesi bozulur.

Antibakteriyel etki ve lökosit öldürme aktivitesindeki artış: Özellikle nekrotizan enfeksiyonlarda enfeksiyonla mücadele etkinleştirir, oksijen azlığı sebebi ile azalan veya duran antibakteriyel mekanizmayı tekrar işlevsel hale getirir.

Fibroblastların çoğalmasında ve kollajen sentezinde artış: Yara iyileşmesine katkıda bulunur. Yarının iyileşmesinde temel önce kaybolan doku alanında yara yatağı oluşması yani o parçanın granülasyon dokusu ile dolması ve sonra epitelize olmasıdır. HBO tedavisi ile iyileşmeyen yarada artan kollajen sentezi ile yara iyileşmesi tekrar başlatılabilir.

Beyaz kürenin kapiller duvara yapışmasında azalma: Reperfüzyon hasarını (yeniden kanlanma hasarı) azaltır, ve bu yolla oluşan hastalıkların tedavisinde kullanılabilir.

Süperoksit dismutaz üretiminde artma: Reperfüzyon hasarını azaltır.

Osteoklast aktivitesinde artış: Kronik osteomyelit tedavisinde kullanılır. Karbonmonoksit zehirlenmesinde lipit peroksidasyonunda azalma: Soba ve şöfben zehirlenmesinde kullanılır. Hemoglobinden Karbonmonoksit gazının ayrılmasında hızlanma. Gazlı gangrende alfa toksinde azalma.

Bu etki mekanizmaları ile hangi hastalıkların tedavisinde kullanılmaktadır ? Pek çok hastalıkta kullanılabilmekle beraber ülkemizde bu kullanım alanı sınırlandırılmış ve Sağlık Bakanlığınca bir liste oluşturulmuştur.

■ Dekompresyon hastalığı (Vurgun Hastalığı)

■ Hava veya gaz embolisi

■ Gazlı gangren ve diğer anaerobik enfeksiyonlar

■ Karbon monoksit ve duman solunması

■ Ezilme yaralanmaları, kompartman sendromu ve diğer akut travmatik iskemiler

■ Kronik cilt, cilt altını tutan kanlı enfeksiyonlar

■ Tedaviye dirençli osteomyelit

■ Her türlü problem yaralar

(Diyabetik yaralar v.b.)

■ Osteoradyonekroz

■ Termal yanıklar

■ Problemlili cilt greft ve flepleri

■ Beyin apseleri

■ Ani işitme kaybı

■ Ani görme kaybı (Santral retinal arter tıkanıklığı)

■ Anoksik ensefalopati

■ Kafa kemikleri, sternum ve vertebraların akut osteomyelitleri

■ KEMİĞİN AVASKÜLER NEKROZLARI

Bu hastalıklara genel olarak bakacak olursak HBO tedavisi özellikle dekompresyon hastalığında asıl tedavidir. Dekompresyon hastalığı

basıncın hızlı azalması sonucu vücut doku ve sıvılarında bulunan gaz kabarcıklarının çaplarının büyümesi ve buna ikincil görülen belirtilerle ortaya çıkar. Bu hastalık dalgıçlarda görülebildiği gibi teorik olarak uçucularda da görülebilir. Bu kişiler HBO tedavisine alındığı takdirde basıncın etkisi ile gaz kabarcıkları küçülür ve vücuttan atılır. Tedaviye erken başlandı ise şikâyetler hızla ortadan kaybolur.

Yine asıl tedavi olduğu ve çok yüz güldürücü sonuçların gözleendiği ikinci hastalık grubu soba ve şöfben zehirlenmeleridir. Burada kırmızı kan hücrelerinde bulunan hemoglobinin CO gazı ile doyar ve oksijen taşıma görevini yapamaz. HBO tedavisi ile oksijen parsiyel basıncı yaklaşık 20 kat artırılarak çok hızlı olarak kanı CO gazından temizler. GATA da bulunan merkezimizde yılda 250 bu hastalıktan dolayı tedavi edilmektedir. Ankara'ya verilen hizmetin dışında soba zehirlenmelerinde şehir dışından gelen hastalarda kabul edilmektedir.

Tedavinin Kontrendikasyonları varmı ?

- Kesin kontrendikasyon tedavisi edilmemiş pnömotorakstır. Bunun dışındakiler göreceli olarak kontrendikedir. Göreceli olarak veya geçici olarak HBO tedavisine alınamayacak olan durumlar şunlardır:
- Alt solunum yolları enfeksiyonu ve kronik sinüzit
- Nöbet hastalıkları
- CO2 retansiyonlu amfizem
- Yüksek ateş
- Spontan (kendiliğinden) pnömotoraks öyküsü
- Göğüs kafesi cerrahi öyküsü
- Otoskleroz cerrahisi öyküsü
- Viral enfeksiyon
- Konjenital sferositoz
- Optik nörit öyküsü
- Bu tedavinin yan etkisi varmı?
- Her tedavide olduğu gibi bu tedavide yan etkiler olabilir. Basınç odası basınçlandırma esnasında içerideki sağlık personeli ve hastaların valsalva manevrası yaparak orta kulağa hava göndermesi ve orta kulakta basınç eşitlemesi yapması gerekmektedir. Bu yapılmadığı veya yeterli olmadığı takdirde orta kulak barotravması gözlenir ki, en sık yan etki olarak bilinir.
- Kulak barotravması
- Diğer barotravmalar: Sinüs, Gastrointestinal barotravma vs.

Diğer bir sık kullanıldığı alan iyileşmeyen yara tedavisidir. Burada HBO tedavisi destek tedavi olarak kullanılır. Bu tedavi ile etki mekanizmalarında anlatıldığı gibi kollajen sentezinde artış, anti bakteriyel aktivite artışı ve hipoksinin ortadan kaldırılması sonucu yara iyileşmesi hızlanır. Rutin kullanımında bu grupta en çok tedavi edilen hastalık diyabet hastalığına bağlı ayakta iyileşmeyen yaralardır. Bu yaralarda iyileşme durur, yara giderek enfekte olursa uzuv kaybı oluşabilir. HBO tedavisi yara bakımına ve diğer yapılan tıbbi tedavilere ilave olarak uygulanırsa uzuv kayıplarını azalttığı gösterilmiştir.

Operasyon alanında oluşan kol ve bacak yaralanmalarında HBO tedavisi kullanılmaktadır. HBO tedavisi hızla ödemi çözmekte, bu şekilde oksijenin dokuda hücrelere gitmesi gereken mesafeyi azaltmaktadır. Aynı zamanda çözünen oksijen miktarını yaklaşık 20 kat artırarak oksijenin doku içinde gitme mesafesini yaklaşık 4 kat artırmaktadır. Bu şekilde yara iyileşmesine pozitif katkı sağlamaktadır. Bu amaçla Rusya 1980 öncesi operasyonlarda mobil basınç odalarını kullanmıştır. Depremde ezilme yaralan ve kompartman sendromu da bu grup-

ta değerlendirilir. Marmara depreminde pek çok hasta GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesinde bulunan basınç odalarında tedaviye alınmış, bu hastalarda mortalite ve morbiditede azalma sağlanmıştır. Yine 2011 yılında Van depreminde de deprem sonrasında yaklaşık 10 kadar hasta HBO tedavisi için Ankara'ya sevk edilerek değişik hastanelerde yatırılmış ve GATA da HBO tedavisi almıştır. Bu hastaların çoğunda amputasyon yapılmamış, ezilme yaralan çok hızlı iyileşmiştir.

Ani görme ve işitme kaybı: Santral retinal arter tıkanıklığına bağlı ani görme kayıplarında erken safhada tedaviye başlanırsa güzel neticeler alınabilmektedir. 5 güne kadar tedaviye alınabilse de ilk 6-12 saatte alınan vakalarda düzelme ihtimali daha yüksektir. Ani işitme kayıplarının tedavi için ilk 30 gün içinde geldiği takdirde yapılmaktadır.

Tedaviye dirençli kemik iltihapları. Bu hasta grubu cerrahi ve medikal tedavi ile birlikte yapıldığı takdirde HBO tedavisinden fayda görmektedir. HBO tedavisi ölü kemiğin sekestr olarak toplanmasında ve antibakteriyel etkisinden dolayı fayda sağlamaktadır.

Klostrofobi

Revesibl myopi

Katarakt oluşumu standart protokollerde görülmez

Oksijen zehirlenmesi: iki türdür: SSS ve akciğerlerde görülür. Santral sinir sistemi oksijen zehirlenmesi. Epilepsi nöbetlerini uyandırabilir. Bu durum son derece nadirdir ve kalıcı hasar bırakmaz. Akciğerlerde oksijen zehirlenmesi: Yüksek sayıda seans ile gözlenebilir.

Bu tedavi yönteminin ülkemizdeki yaygınlığı ne durumdadır?

Ülkemizde 1980'lerde GATA ve

İÜ İstanbul Tıp Fakültesinde başlamış olup, 1996 dan sonra özel tedavi merkezleri kurulmaya başlamıştır. Bugün yaklaşık 20 özel HBO tedavi merkezi bulunmaktadır. Bunların çoğu İstanbul'da olup, diğerleri Ankara, Antalya, Adana, Adapazarı, Bursa, Çorlu ve İzmir'dedir. Sağlık Bakanlığı Hastaneleri ise 2006 dan beri HBO tedavi merkezi kurmaya başlamış olup bugün Trabzon, Erzurum, Van, Gaziantep, İzmir, Ankara ve İstanbul'da hizmet vermektedir.

TEMSİLİ ASKERLİK & DUYGU TERAPİ törenle açıldı

Ankara İl J.K.lığına 12 Mayıs 2014 tarihinde düzenlenen Temsili Askerlik uygulamasına TSK Elele Vakfı Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinden 6 öğrenci ile katılım sağlanmıştır

Hüseyin DORUK

Prof. J. Tıp. Kd. Alb.
GATF Geriatri B. D. Başkanı

GERİATRİ GERİATRİ NEDİR?

Basit anlamda yaşlı tıbbi anlamına gelen **GERİATRİ**, yaşamın ileriki yıllarında bireylerin sağlığının korunması, hastalıklarının önlenmesi ve çok yönlü değerlendirme ile tedavisini hedef alan disiplindir.

■ NEDEN GERİATRİ?

Gerek koruyucu gerekse tedavi edici tıp alanlarındaki gelişmeler, beslenme, aşılama ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi, aile planlaması ve doğum kontrolünün toplumlarda yaygınlaştırılması gibi nedenler, toplumlardaki ortalama yaşam beklentisinin artmasına, dolayısıyla yaşlı popülasyonun nüfus içindeki oranının artışına yol açmaktadır. Bu ifadeden "toplum yapısındaki bu değişim, bilim ve teknolojinin, yaşam süresini kısaltan bir çok hastalığa karşı kazanılmış bir zaferinin sonucudur" manası çıkıyor olsa da, yaşlı nüfustaki artış ile birlikte gelen gerek tıbbi gerekse psikolojik, sosyal, ekonomik, çevresel artan ihtiyaçlara yeterli yanıt verilemedikçe bunun boş bir zafer olduğunu gerçeğini de kabul etmek gerekir. İşte yaşlı bireylerin sorunlarına bütüncül bir yaklaşımla çözümler üretme felsefesiyle Geriatri, bu zaferi gerçek zafer haline dönüştürmek hedefi doğrultusunda doğmuş bir bilim dalı olarak karşımıza çıkmaktadır.

■ GERİATRİST KİMDİR?

Geriatrist yaşlı bireylerin, sıklıkla çoklu ve karmaşık sağlık sorunlarını önleme ve tedavisi konusunda uzmanlaşmış tıp doktorudur. İç hastalıkları uzmanı olup, üzerine üç yıl yandal geriatri eğitimi almıştır. Genç erişkinlerle kıyaslandığında yaşlı bireylerde çeşitli nedenlerle, hastalıklara verilen yanıtta farklılıklar gözlenir. İşte geriatrist bu tablo içerisinde yaşlı birey için, fonksiyonel durum ve yaşam kalitesini en üst düzeyde tutma hedefi öncelikli olacak şekilde, söz konusu yaş grubunun özel sağlık sorunlarına çok yönlü bir yaklaşımla, en uygun tedavi ve takip planını çıkarır.

YAŞLI bireyler, birbiri ile etkileşim gösteren bir çok faktörün, sağlıklılık hali ve fonksiyonel kapasite üzerine kompleks etkilerinin yoğun olarak hissedildiği bireylerdir. Bu yaş grubuna yaklaşım, diğer disiplinlerden biraz daha farklı olarak, sadece tıbbi değil, aynı zaman-

da psikolojik, sosyo-ekonomik, çevresel, ailesel değerlendirmeyi de gerekli kılar. Bu nedenle ki geriatrik değerlendirme, bir çok disiplinin birlikte çalışmasını gerektiren bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna göre geriatrik değerlendirme ekibinde yaşlı hastanın ihtiyacına göre, konusunda uzmanlaşmış aşağıdaki ekip elemanlarından hepsi veya bir kısmı görev alması söz konusudur:

HEMSİRE, Sosyal hizmet uzmanı, FİZYOTERAPİST, İş uğraşı terapisti, DİYETİSYEN, Psikoterapist, FARMAKOLOG

Geriatrici'de Ekip Çalışması

BU ekibe hastanın problemlerinin gerektirdiği ölçüde farklı disiplinlerin de katılımı yanında, hastanın kendisinin, eğer kendisi hakkında karar verebilme yetisine sahip değilse yakınlarının da ekibin değişmez elemanları olduğunu akıldan çıkarmak gerekir.

HER bir ekip elemanı, söz konusu hastayı kendi uzmanlık konuları ön planda olmak üzere genel olarak değerlendirir. Daha sonra ekip elemanları bir araya gelerek, hastayı bütün yönleri ile tartışıp, mevcut problemleri dahilinde baskısına bağımlı olmadan günlük yaşam aktivitelerini bağımsız yapabilme yetisini en üst düzeyde tutacak şekilde, tüm disiplinlerin ortak kararlaştırdığı tedavi ve takip planı ortaya çıkar. Bu ekip çalışmasına her ne kadar geriatrist başkanlık etse de, tüm ekip elemanlarının konusunun uzmanı olup, yaşının değerlendirme ve tedavisinde çok önemli rollere sahip olduklarını vurgulamak gerekir.

KİMIN GERİATRİK DEĞERLENDİRMeye İHTİYACI VARDIR?

YAŞLILIĞIN çeşitli tanımları söz konusudur. Bunların içinde sosyal anlamda yaşlılık, kültürel duruma ve sosyal özelliklere göre toplumdan topluma değişen bir tanım olarak karşımıza çıkmakta olup, modern anlamda kişinin aktif çalışma dönemini tamamlayarak, sosyal güvence sisteminin katkısıyla ya da birikimleriyle yaşadığı döneme verilen addır. Bu tanıma göre her ne kadar yaşlanma açısından kesin bir sınır teşkil etmese de, bir çok Batı ülkesinde emeklilik yaşı olması dolayısıyla 65 yaş, geriatrik yaş sınırı olarak kabul edilmektedir. Bu yaş sınırına ulaşmış bireylerde değişik derecelerde kronik hastalıklar ve bunların sonucunda gelişen fonksiyonel kayıplar söz konusu olabilmektedir. Bir kısım

yaşlının hiçbir problemi yokken, diğer bir kısmında ciddi sağlık sorunları tespit edilebilmektedir.

Geriatri disiplininin hedefleri içinde mevcut sağlıklılık halinin, fonksiyonel durumun korunması hedefi önde gelen hedeflerden birisidir. Buna göre, yaşlı sağlıklı bireyler de geriatrik değerlendirmeden bu sağlıklılıklarının korunması açısından fayda görebilirler. Diğer yandan özellikle çoklu kronik hastalıkları olup, bunlara bağlı değişik derecelerde fonksiyonel kayıpları söz konusu olan ve genellikle kırılğan yaşlı olarak ifade ettiğimiz hasta grubu geriatrik değerlendirmeden sıklıkla en fazla fayda gören grubu oluşturmaktadır.

Yaşlanma etkileri herkeste farklı

"Demans"a yakın takip

BU grup, genellikle 75 yaş üstü, günlük yaşam aktivitelerinde değişik derecelerde başkasının yardımına gereksinim duyan, gerek fiziksel gerek mental fonksiyonel kayıpların söz konusu olduğu bireylerdir. **KALP** hastalıkları, hipertansiyon, diabetes mellitus, romatizmal hastalıklar (osteoporoz, osteoartrit, romatoid artrit gibi), kanser (meme, prostat, akciğer, kolon kanserleri gibi), akciğer hastalıkları (KOA, kronik bronşit gibi), hiperlipidemi (hiperkolesterolemi gibi), serebrovasküler hastalıklar (felç gibi) yaşlılarda sık görülmektedir. Bunun yanında Geriatri Biliminin en çok ilgilendiği konulardan biri de yaşlılarda daha sık görülen ve "Geriatrik Sendrom-

lar" olarak ifade edilen hastalıklardır. Bu hastalıkların en önemlisi Demans (bunama, unutkanlık hastalığı da denmektedir) hastalığıdır. Demansın %60 nedeni Alzheimer Hastalığıdır ve erken tanısı çok önemlidir. Çünkü kesin tedavisi yoktur ve tanı konduktan sonra ortalama yaşam süresi 4-12 yıldır. Demans gibi Depresyonda yaşlılarda sık görülen ve tedavi edilmezse intihar girişimine kadar giden kötü sonuçlar doğurabilen bir hastalıktır. Bu iki önemli hastalık dışında İdrar Kaçırma, Çok sayıda ilaç kullanma, Bası Yaraları (yatak yaraları), Beslenme Bozuklukları (iyi beslenememe), Düşmeler diğer geriatrik sendromları oluşturmaktadır.

Geriatri için tahlil ve bulgular gerekli

"**ÇOK** Yönlü Geriatrik Değerlendirme" tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de Geriatri bölümleri tarafından uygulanmaktadır. Bu değerlendirme yönteminde tıbbi muayene yanında hastalara bazı testler uygulanmakta, ayrıntılı tetkik ve tahliller yaptırılarak yaşının tüm tıbbi, psikolojik, sosyoekonomik, çevresel durumu ortaya konmaktadır. Bazı hastalıkların (demans, tiroid hastalıkları gibi) erken tanısı sağlanmakta, yaşamını olumsuz etkileyen sorunlar saptanmakta, doğru teşhis ve

tedavi imkanı ile hastanın takibi yapılmaktadır. Zamanla meydana gelebilecek değişiklikler önceden tespit edilerek gerekli önlemler zamanında alınmaktadır. Geriatri'nin bir önemli özelliği de, koruyucu hekimlik vasfının ön planda olmasıdır. Özellikle 45 yaşından sonra bu yaş grubunda sık gözlenen problemler açısından kişinin, belirlenmiş protokollere göre izlenmesi ve oluşabilecek hastalıkların erken dönemde teşhis edilerek tedavilerinin yapılması birincil hedefler arasında yer almaktadır. "Sağlıklı Yaş-

lanma" bugün dünyada oldukça önemli bir konuma gelmiş olup, toplumsal ve bireysel bilinçlenme ile bu yönde kişinin sağlıklı ve başarılı bir gelecek hazırlamasına katkı sağlamaktadır. Özellikle 45 yaşından sonra düzenli doktor kontrolü altında bulunmak ve muayene yanında bazı tanısal işlemler yaptırmak bazı hastalıkları önceden tespit edilmesini sağlamaktadır. Bu değerlendirmeler neticesinde kişinin tüm sağlık durumu ortaya konabilmekte ve geleceğe güvenle bakması sağlanabilmektedir.

Yaşlanma evreleri kontrol edilmeli

"**SAĞLIKLI** Yaşlanma" hedefine yönelik toplumsal ve bireysel bilinçlenme ile eğitim, tüm nüfusa sunulan hizmetlerin yanında yaşlı nüfusa da en iyi hizmet verebilecek sağlık düzenlemelerin sağlanması; gerekli sağlık, eğitim ve araştırma yatırımlarına kaynak yaratılması ile mümkün olabilir. Sağlıklı yaşlanma ile mutlu, huzurlu, sorunsuz bir yaşlılık her bireyin hakkıdır.

Rıdvan Kısacık
E. Lv. Albay

KAMU ALIMLARI KANUN GEREKÇELERİNDEN SEÇMELER

TÜRKİYE Gayri Safi Milli Hasılası'nda çok önemli bir paya sahip olan kamu alımları;

CUMHURİYETİN ilk yıllarından beri Türkiye ve dünyadaki gelişmeler ışığında çeşitli kanunlarla düzenlenmiştir. Kamu kaynaklarının verimli ve fonksiyonel kullanılması ile bu konudaki yolsuzlukların önlenmesi isteği Avrupa ile entegrasyonumuzun önemini ortaya koymuştur.

Bu iradenin gelişmesi sonrası kamu ile ilgili çalışmalar yoğunluk kazanmış;

- a. **Avrupa Birliği'nin 93/36 Sayılı Mal Alımları Yönergesi,**
- b. **93/37 Sayılı Hizmet Alımları İhalesi Yönergesi,**
- c. **92/50 Sayılı Yapım İhaleleri Yönergesi,**
- ç. **Birleşmiş Milletler Ticaret Konferansı Kamu Alımları Model Kanunu(UNCITRAL),**

esas alınarak hazırlanan 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu ile 4735 Sayılı Kamu İhale Kanunu Tasarıları 21 Kasım 2001 tarihinde TBMM'ne sunulmuş, mecliste yaşanan yoğun tartışmalar sonucu 4 Ocak 2002 tarihinde kabul edilerek 10 Ocak 2003 tarihinde

yürürlüğe girmiştir.

İlk önce Osmanlı İmparatorluğu devrinde 1857 tarihli nizamname hazırlanmış ve ihtiva ettiği hükümlerle satınalmalar yürütülmeye çalışılmıştır.

10 Muharrem 1330 (1914) tarihli ek bir nizamname ile müteferrik satınalmaların ve bazı yapım işlerinin, Bakanların müzadesesi ile ihaleye çıkarılmaksızın yapılması kabul edilmiştir.

4 Haziran 1919 çıkarılan Kanunîyeti 1921 de tasdik edilen ve karamame ile de 1914 tarihli nizamnameye bir ilave yapılarak merkezdeki Devlet daireleriyle İstanbul'daki şubelerinin ve İstanbul'daki askeri kuvvetlerin ihtiyacı olan ve 500 lirayı aşan levazım ve eşyanın Maliye Bakanlığı'nda kurulmuş Tevhidi Mübayaat Komisyonu vasıtası ile sağlanması öngörülmüştür.

1921 yılında ek bir karamame ile dairelerin acil ihtiyaçları hususunda bazı istisnalar getirilmiştir.

Milli Mücadele başlayınca söz konusu nizamname uygulanmadı. Milli Mücadelede ihtiyaçların Başkumandanlık emriyle ve Bakanlar Kurulu Karamameleriyle sağlanması cihetine gidildi.

Kamu Alımları ile Devlet İhale Sistemimizin Tarihçesi

- 1** 1661 Sayılı Müzayede, Münakaşa ve İhale Kanunu (Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu Kabul Tarihi Resmi Ceride ile nezir ve ilanı 28.IV.1341-Sayı:97 / Resmi Gazete ile Yayın ve İlanı 28.04.1925 Sayı 97).
- 2** 2490 Artırma Eksiltme ve İhale Kanunu (Kabul Tarihi 02 Haziran 1934).
- 3** 2886 Sayılı Devlet İhale Kanunu (Kabul Tarihi 8 Eylül 1983 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi 10 Eylül 1983 Sayı: 18161).
- 4** 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu (Kabul Tarihi : 4/1/2002 Yayımlandığı R.Gazete : Tarih: 22/1/2002 Sayı: 24648)

OTİZM NEDİR?

Parçalara alışılmışın dışında odaklanma. Otistik çocuklar, arabayla oynamaktan çok arabanın tekerleğiyle oynamak gibi daha çok oyuncağın bir bölümüne odaklanırlar. Belirli konularla meşgul olma. Örneğin, daha büyük çocuklar ve yetişkinler video oyunlarına, kartlarına veya araba plakalarına hayran olabilirler. Aynı şeyler ve rutin ihtiyacı. Örneğin, otistik bir çocuk salatadan önce hep ekmek yemek veya okula hep aynı yoldan gitmek ister. Kalıplaşmış (stereotip) davranışlar. Örneğin, sallanma veya el çırpma.

AKTİVİTELERE veya oyunlara karşı sınırlı ilgili belirtiler

OTİZM belirtileri çoğunlukla ebeveyn veya çocuğun bakıcısı tarafından ilk 3 yılda anlaşılır. Her ne kadar otizm doğuştan olsa da, bebeklikte belirtileri anlamak veya teşhis koymak zordur. Ebeveynler çoğunlukla bebekleri kucağa almaktan hoşlanmadığında, ce-e gibi oyunlarla ilgilenmediğinde veya konuşmaya başlamadığında endişelenirler. Bazen çocuk yasitlarıyla aynı zamanda konuşmaya başlar ve sonra konuşma becerisini yitirir. Ayrıca çocuğun işitme problemi olduğundan da şüphelenilebilir. Otistik bir çocuk çoğunlukla işitmez görünür, fakat bazı zamanlar tren düdüğü gibi uzaktan gelen bir ses ilgilerini çeker.

ERKEN teşhis edilen ve yoğun tedavi gören bir otistik, baskalarıyla ilgilenebilir, iletişim kurabilir ve büyüdükçe kendine bakabilir. Yaygın olarak düşünülen aksine, çok az otistik sosyal olarak tamamen izolelidir ve kendi dünyasında yaşar.

Genç Nesilin Otizm Belirtileri

GENÇLİKTE davranış modeli çoğunlukla değişir. Gençlerin çoğu yeni beceriler edinir, fakat diğerleriyle ilişki kurma ve onları anlamada hala geridedirler. Buluş çağı ve artan cinsellik otistik gençlerde diğerlerine nazaran daha zor olabilir. Genç otistikler depresyon, anksiyete ve epilepsiyle ilgili problemler açısından büyük risk altındadırlar.

Yetişkinlikte otizm belirtileri

BAZI otistik yetişkinler çalışabilir ve kendi başlarına yaşayabilir, bu durum zeka ve iletişim becerisinin derecesine bağlıdır. En azından %33'ü kısmen bağımsızdır. Bazı yetişkin otistikler, özellikle zeka düzeyi düşük ve konuşamayanlar, çok fazla yardıma ihtiyaç duyar. Yelpazenin öbür ucundaki çok daha iyi durumdaki otistikler mesleklerinde başarılı olabilir ve tek başlarına yaşayabilirler, fakat yine de diğerleriyle ilişki kurmada zorlanırlar. Bunların zeka düzeyi ortalama veya ortalamanın üzerindedir.

Diğer Otizm Belirtileri

Otistiklerin çoğunun gösterdiği belirtiler dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğunun belirtilerine benzer. Fakat bu belirtilerin çoğu, özellikle sosyal ilişkilerde, çok daha yoğundur.

Otistiklerin yaklaşık %10'u bazı becerilere aşırı hakimdir. Örneğin listeleri akılda tutma, takvim günlerini hesaplama, resim yapma veya müzik yeteneği gibi.

Otistiklerin çoğu alışılmışın dışında duyuşsal algılamaya sahiptir. Örneğin, hafif bir dokunuşu acı verici nitelerken, kuvvetli bir baskıyı rahatlatıcı bulabilir. Bazıları ise acıyı hiç hissetmez. Otistiklerin bazı çok sevdikleri veya hiç sevmedikleri yemekler vardır ve alışılmışın dışında tatları karıştırmaktan hoşlanabilirler.

OTİSTİKLERİN %40 ila %70'inde UYKU problemi vardır.

DİĞER DURUMLAR

OTİZM, otistik spektrum hastalıkları da denilen yaygın gelişimsel bozuklukların birçok türünden biridir. Otizmin Asperger sendromu gibi diğer yaygın gelişimsel bozukluklarla karıştırılması mümkündür. Diğer bozuklukların da otizme benzer belirtileri olabilir.

O TİZM TEDAVİSİ

Erken teşhis ve tedavi otistik çocukların tam potansiyellerine ulaşmalarına yardımcı olur. Tedavinin birincil hedefi çocuğun yükümlülüklerini yerine getirebilmesini sağlayan becerilerini geliştirmektir

OTİZM belirtileri ve davranışları farklı kombinasyonlarda olabilir ve yoğunlukları değişebilir. Ayrıca bireysel belirtiler ve davranışlar zamanla değişiklik de gösterebilir. Bu nedenlerden dolayı tedavi stratejileri bireysel ihtiyaçlar ve aile kaynaklarına göre düzenlenir. Otistik çocuklar genellikle çok iyi yapılandırılmış ve kendilerine özel tedavilere iyi reaksiyon verirler. En başarılı program ebeveynlere yardımcı olan ve çocuğun yaşamına iletişimsel, sosyal, davranışsal, uyum sağlayıcı ve eğitici yönler katandır. Amerikan Pediatri Akademisi (AAP) çocuğun fonksiyonlarının gelişmesi ve potansiyeline ulaşması için şu stratejileri önerir:

ÖZEL TERAPİ GEREKLİ

Davranışsal eğitim ve yönetim. Davranışsal eğitim ve yönetim, davranış ve iletişimi geliştirmek için pozitif destek, kendine yardım ve sosyal beceri eğitimini kullanır. Uygulamalı Davranışsal Analiz, Otistik ve İlgili İletişim Engelli Çocukların Tedavi ve Eğitimi ve duyuşsal entegrasyon gibi çeşitli tedavi türleri geliştirilmiştir. Özel terapiler. Bunlar konuşma, meşgale ve fiziksel terapilerdir. Bu terapiler otizmi yönetmede önemli unsurlardır ve hepsi çocuğun tedavisinin aşamalarına dahil edilmelidir. Konuşma terapisi otistik çocuğun daha iyi iletişim kurabilmesi için dil ve sosyal becerilerini geliştirmeye yardımcı olabilir. Meşgale ve fiziksel terapi koordinasyon ve motor becerilerdeki eksiklikleri geliştirmeye yardımcı olabilir. Meşgale terapisi, otistik çocukların duyulardan (görme, duyma, dokunma, koklama) gelen bilgiyi daha yönetilebilir yollarla işlemelerine de yardımcı olur.

Tedavide kitlesele iyileşme

HERHANGİ bir tedavi aradığınızda, her zaman bilginin kaynağını bulun ve bilimsel olarak uygun olup olmadığını bakın. Bir tedavinin kullanılması için, bireysel başarılar yeterli değildir. Büyük ve bilimsel olarak kontrol edilip onaylanmış çalışmalara bakmalısınız. Uzmanlar henüz otizmi engelleyecek bir yol bulamamıştır. Otizmi çocukluk asılarına bağlayan hikayelere karşı toplumsal ilgi halen devam etmektedir. Fakat yapılmış olan birçok araştırma bu bağlantıyı kanıtlamamıştır. Eğer çocuğunuzun asılarını yaptırmazsanız, hem çocuğunuzu hem de diğerlerini tehlikeye atmış olursunuz, çünkü bu hastalıkların çoğu çok zarar verisi, hatta ölümcül olabilir.

SON ÇARE İLAÇ

İLAÇLAR depresyon, anksiyete, hiperaktivite ve obsesif-kompulsif gibi otistiklerin problemleri davranışlarını tedavi etmede ilaç kullanılabilir. Toplum desteği ve ebeveyn eğitimi. Destek ve eğitim için doktorunuzla konuşabilir veya TOHUM vakfı gibi yasal bir gruba başvurabilirsiniz. Otistiklerin çoğu uyku problemi yaşar. Genellikle aynı saatte yatmak ve kalkmak gibi bir rutin belirlenerek tedavi edilir. Doktorunuz son çare olarak ilaç tedavisini deneyebilir. Sekretin ve işitsel bütünleşme terapisi gibi alternatif tedaviler hakkında hikayelere medyada ve diğer iletişim kaynaklarında sıkça rastlanır.

Hipoterapi ve Atla Terapi NEDİR?

Atın yüzyıllar içerisinde yaygın kullanım alanlarından biriside atın iyileştirici özelliklerinden , çok boyutlu hareketlerinden ve vücut ısısından yararlanılarak engelli bireylerin tedavi edilmesi işlemidir. İlk düzenli terapi amaçlı at binme çalışması 1875 yılına dayanır.

ONLAR
Engelleri
"AT"la
daha kolay
aşıyorlar

At'ın Şifası çok

1946'da Polio salgınının ardından İskandinav'da atla terapi başlatılmıştır.1969 yılında ise Amerika'da NARHA (North American Riding For The Handicapped Association) kurulmuştur.İlk seneler spor ve rekreasyonel aktivite amaçlı kurulan NARHA 1980'li yıllarda Tıbbi Rehabilitasyon , Psikolojik Destek ve Eğitim amaçlarını da bünyesine katarak gelişmiştir.Günümüzde NARHA'ya bağlı 600'den fazla merkez bulunmaktadır.Bunlardan biride Türkiye'de 2003- 2009 yılları arasında hizmet veren EBAT(Engellilerle Binicilik ve Atla Terapi) Derneği'dir. Okulumuz bünyesinde çalışan eğitim kadrosu da EBAT'dan gerekli kursları alarak Hipoterapi ve Atla Terapi Eğitimi vermeye başlamıştır, Atla Terapi ; engelli bireye ,zorluktan dolayı yaşadığı sorunların,atı bir terapi amacı

olarak kullanmak suretiyle üstesinden gelmesi için refakat etmesi işlemidir.Atla Terapi seansları bireysel yada gruplar halinde uygulanır ,at binme teknikleri kullanılır.Bu yöntem 2 yaş üstü bireyler için uygundur. Ancak bu uygulama terapi görece kişinin özel ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte olmalıdır.Program 3-6 aylık süreler şeklinde planlanır ve uygulanılır.

TERAPİ AMAÇLI:Terapi amaçlı at binmede at aktiviteleri,fiziksel,psikolojik,duyusal,davranışsal,iletişimsel bozukluk ve uyumsuzlukların giderilmesinde bir yol olarak kullanılır.Atla Terapi faaliyet alanı içerisindeki Terapi Amaçlı çalışmalarda tamamen tıbbi bir bölüm olan **HİPPOTERAPİ** çeşitli engel gruplarındaki engellilerin Fizyoterapistler tarafından atla tedavi edilmesi işlemidir.

Genel olarak bu gruplar:Kas Hastalıkları,Omurilik Yaralanmaları,MS,Gelişim Anomalileri,Kafa Travmaları,Serebral Paraliz,Ampütasyon,Spina Bifida ve beyin kanamasıdır.

Burada amaçlar ise:

- Doğru yürüyüş paterninin gelişmesinde yardımcı olur.
- Pelvis ve kalça bölgesinin hareketliliğini artırır.
- Baş ve gövde kontrolünü artırarak düzgün duruşu geliştirmeye yardımcı olur.
- Denge reaksiyonlarını uyara-

- rak gövde dengesini geliştirmeye yardımcı olur.
- Kasal tonusu arttırmaya yardımcı olarak kas kuvvetini geliştirmeye yardımcı olur.
- Eklem hareketliliğini geliştirir.
- Solunum sistemini geliştirir.
- Spastisiteyi ve kontraktür oluşumunu azaltmaya yardımcı olur.
- Mesane kontrolünü geliştirir.
- Sosyal iletişimi artırır.
- Kendine güven duygusunu geliştirir.
- Yaşama sevinci kazandırır.

Neden Atlar ile Tedavi?

At önemlidir. Çünkü atlar sadece dinler ve hisseder. Atlar son derece hassas hayvanlardır,çevresindeki her şeye dikkat gösterip hareketlerini ona göre ayarlar.

Atın yürüyüşü; değişken ,ritmik ve tekrar eden hareketler ile binicisine etkili ve duymasal girdiler sağlamaktadır.Atın yürüyüşünün değişkenliği insanın yürüme sırasında oluşan pelvis hareket şekillerine benzemektedir.Bu nedenle atın gövdesini yavaş , ritmik ve çok boyutlu hareketleri tedaviye yöneliktir.

Hidroterapi Kavramı Tedavisi ve Engelli Bireyler Üzerinde Uygulanışı

Semanur ÖZKUL
Beden Eğitimi Öğretmeni

Hidroterapi: Hidro "su" ve Terapia "tedavi" kelimelerinden oluşmuştur. Kısaca suyla tedavi anlamına gelir. Suyun katı, sıvı veya gaz hallerinin vücudun dışından veya içinden tedavi aracı olarak kullanılmasıdır.

'HAVUZDA ÇOK MUTLULAR'

Suyun iyileştirici özelliklerinden insanlar eski çağlardan beri faydalanmışlardır. Eklemelerindeki ya da kaslarındaki ağrılardan yakınan hastalara yararlı olan hidroterapi tıp çevrelerince 1930'lu yıllara kadar benimsenmemiştir. Günümüzde ise Hidroterapi yani su ile tedavi doktorlarında ek olarak önerdiği tedavi yöntemlerinden biridir.

■ HİDROTERAPİ TEDAVİSİ

Hidroterapi suyun, eklemler ve kaslar üzerine binen yükü azaltması ve ağrı kontrolüne yardımcı olması sebebiyle fiziksel bozuklukların tedavisinde kullanılmaktadır. Hidroterapi yani Havuz Terapisi; yer egzersizlerine kıyasla daha güvenli bir ortam sunar ve daha etkili sonuçlar alınmasını sağlar. Özel bir havuzda fizyoterapist veya hidroterapist ile gerçekleştirilen tedavi, kas gruplarının ve eklemlerin üzerindeki yükü azaltarak, daha kolay ve ağrısız egzersize imkan verir.

Hidroterapi bir fizik tedavi yöntemi olarak da kullanılmaktadır. Ancak bazı hidroterapi yöntemleri bugün kullanılmamaktadır.

ÖRNEĞİN: Hastanın sırtına ve bacaklarına sıcak ve soğuk olarak değişen basınçlı su sıkmak gibi duş yöntemleri artık kullanılmayan hidroterapi yöntemlerindendir. Bugün kullanılan bir başka yöntem de hastanın tuz, çamur gibi turbo içeren banyolara girmesidir. Hidroterapi hastanın tedavisine erken başlamasına olanak vererek bir an önce iyileşmesini sağlar. Böylece uzun süre hareketsiz kalmaktan doğabilecek zararlı durumları önler.

■ ENGELLİ BİREYLER ÜZERİNDE UYGULANIŞI

Büyük hastaneler ve bazı özel rehabilitasyon merkezlerinde hidroterapi ya tek kişilik kuvvetlerdeki ya da havuzlardaki su içinde bireyleri iyileştirici özel hareketler yaptırılarak uygulanır. Hidroterapi genel olarak eklemleri ve kasları herhangi bir nedenle yıkıma uğramış, zayıflamış ya da sertleşmiş bireylere uygulanır.

Hidroterapi suyun kaldırma gücünden de yararlanır. Bazı bireylerin bacak kasları zayıfladığı için vücut ağırlığını çekemez. Kimi bireyler de ameliyat geçirdiği için kol ve bacaklarını kullanmakta zorluk çekebilirler. Bu gibi durumlarda eğer vücut hareketleri yapmak gerekiyorsa, doktorlar çoğu zaman su da yapılan vücut hareketlerini su egzersizlerini tavsiye ederler. Bir birey boynuna kadar su içine girdiği zaman normal ağırlığının ancak onda birinden daha azı bacaklarına yük olarak biter.

Böylece su içinde bulunmak bireyin normalde yapamayacağı egzersizleri yapabilmesini sağlar. Sıcak su ağrıyı hafifletmeye ve gergin kasları gevşetmeye yarar. Sağlıklı bir kişi alışık olmadığı halde ağır kas hareketleri yaptıktan sonra rahatlar; sıcak su, eklem ve kasları ağrıyan bireyi de aynı şekilde rahatlatır. Bazı durumlarda bireyin eklem ve kasları sertleşerek hareketleri zorlaşır ve ağrı verir. Bu gibi eklemler sıcak suya sokulunca çevredeki kaslar gevşer. Böylece eklemler yerler daha kolay ve rahat hareket etmeye başlar. Felç, yürüme güçlüğü, denge problemi, kas hastalıkları, ortopedik cerrahi sonrası problem yaşayan bireylerde havuz terapisi uygulanabilmektedir.

SERBEST

Mert CENGİZ :Bronz
Ömer Gazi GÖLOĞLU :Gümüş

SIRTÜSTÜ

Ali Batıhan OĞUZ :Altın
Mert CENGİZ :Bronz

KURBAĞALAMA

Ali Batıhan OĞUZ :Bronz

KELEBEK

Mert CENGİZ :Bronz

TSK Elele Vakfı Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinde öğrenciler beden eğitimi öğretmeni nezaretinde, haftada 2 saat hidroterapi eğitimi almaktadırlar. Aynı zamanda yüzme antrenörü olan Semanur ÖZKUL öğretmen ile otistik ve zihinsel engelli çocuklarla havuzda oldukça iyi zaman geçirip, bire bir iletişim kurulmakta, içlerinden yetenekli sporcular belirlenmektedir.

Uzun çalışmalar sonucunda yetenekli engelli çocuklarımızın yüzme branşlarındaki yetenekleri doğrultusunda yarışmalara hazırlanma safhasına geçilmektedir. Çocuklarımızın lisanslama aşamasında Türkiye Özel Sporcular Federasyonu ile çeşitli il bazında yapılan yarışlara girmesini sağlayarak dört sitilde (Serbest - Kurbağalama - Sırtüstü - Kelebek) yarışlara katılmaları sağlanmaktadır.

Bağışımız Semiha Erkmen'den Mektup

"TSK Elele Vakfı Genel Müdürlüğüne Ankara-Bahçelievlerde vasiyetli daire bağışında bulunan Em.Öğr. Semiha ERKMEN tarafından Vakfımıza gönderilen mektup;

ELELE Vakfının Dergisini okurken içimde hissettiğim üzüntü, umut ve gurur duygusu idi. Üzüntüm, çaresizlik içinde olanların ruh hallerini düşünmemden geliyordu. Fakat Elele vakfının uzattığı güçlü eller hissettiğim umut ve gurur duygularımı arttırdı, üzüntümü azalttı. Biliyorum ki bu eller uzadığı her yere şifa ve yaşama sevinci getirecek, sonra düşündüm ki yalnız, yasak bedenlere ve yasak kalplere değil yaşlanmış yalnız kalmış, yaşam savaşını tek başına başaramamış hayattan bezmiş kişilere el uzatmış onlara bir yuva kurmuş "Özel Bakım Merkezi"ni hediye etmiş bağrına basmış.

Şimdi o kişiler yaşamaları arasında dostluklar kurmuş gördükleri sevgi saygı duyguları ile yeniden yaşama mutluluk duyguları ile devam etmekte. Bende onlardan biriyim. Bu öyle bir minnet ki kurucuların ane kadar minnettar olunsayadır.

Bu mekanlarda hizmet veren çalışan her bireye saygı minnet duygularını sunarım. Başarılı çalışmalarının devamını temenni ederim. Genç ve yaşlı herkese yaşama devam arzusu vermesi bakımında etkili olur ümidi ile şair "Melih Cevdet ANDAY" şu şiirini ekliyorum.

ÇOK GÜZEL ŞEY

Yaşamak güzel şey doğrusu
Üstelik hava da güzelse
Hele gücün kuvvetin yerindeyse
Elin ekme tutmuşsa bir de
Hele tertemizse gönlün
Hele kar gibi alnın
Yani kendinden korkmuyorsan
Kimseden korkmuyorsan dünyada
Dostuna güveniyorsan
İyi günler bekliyorsan hele
İyi günlere inanıyorsan
Üstelik hava da güzelse
Yaşamak güzel şey
Çok güzel şey doğrusu.

Melih Cevdet ANDAY
Semih ERKMEN
Em.Öğr.
Özel Bakım Merkezi
Hak sahibi

Elele Vakfının Dergisini okurken içimde hissettiğim üzüntü, umut ve gurur duygusu idi. Üzüntüm, çaresizlik içinde olanların ruh hallerini düşünmemden geliyordu. Fakat Elele vakfının uzattığı güçlü eller hissettiğim umut ve gurur duygularımı arttırdı, üzüntümü azalttı. Biliyorum ki bu eller uzadığı her yere şifa ve yaşama sevinci getirecek, sonra düşündüm ki yalnız, yasak bedenlere ve yasak kalplere değil yaşlanmış yalnız kalmış, yaşam savaşını tek başına başaramamış hayattan bezmiş kişilere el uzatmış onlara bir yuva kurmuş "Özel Bakım Merkezi"ni hediye etmiş bağrına basmış.

Yaşamak güzel şey doğrusu
Üstelik hava da güzelse
Hele gücün kuvvetin yerindeyse
Elin ekme tutmuşsa bir de
Hele tertemizse gönlün
Hele kar gibi alnın
Yani kendinden korkmuyorsan
Kimseden korkmuyorsan dünyada
Dostuna güveniyorsan
İyi günler bekliyorsan hele
İyi günlere inanıyorsan
Üstelik hava da güzelse
Yaşamak güzel şey
Çok güzel şey doğrusu.

DUYU TERAPİ BÜTÜNLÜĞÜ

Duyu Bütünlüğü; çevremizle (sosyal ve fiziksel) olan etkileşimimizde vücudumuzu etkili bir biçimde kullanabilmemizi sağlamak için vücudumuz ve çevreden gelen duyu organize eden nörolojik bir işlemdir. Beyin bu işlemi günlük yaşam aktivitelerinde kullanır.

Duyu bütünlüğü beyin-davranış (öğrenme) ilişkilerine dayalı bir teoridir. Bu teori fonksiyonel yeteneklerin geliştirilmesi için beyinin nasıl çalıştığını, kişilerin özel durumdaki davranışlarını açıklar. Özel güçlükleri düzeltmek için tedavinin planlanmasına ve tedavi sonrasındaki davranışta nasıl değişim olduğunu anlamamıza yardım eder.

Duyu Problemi Olan Çocuklarda:

- Hiperaktivite ve dikkat bozuklukları
- Davranışsal problemler
- İşitme ve konuşma gecikmesi
- Motor koordinasyon problemleri (top atıp yakalamak, tek ayak zıplama, parmak topuk yürüme, sıçrama ve alkışlama)
- Okulda öğrenme güçlüğü
- Adolesan çağda problemler görülebilir.

Örneğin: bedensel farkındalığı olmayan ya da zayıf olan çocuk, günlük yaşam aktivitelerini (GYA) koordineli olarak yapamayacak, yeterli kuvvet ve duransız olarak başaramayacaktır. Böylece bu çocuk sakar çocuk diye adlandırılacaktır. (Makas kullanamayı, bisiklet binemeyebilir)

Motor planlama yetersizliği (dispraxi) olan çocukta şımarık çocuk diye adlandırılır. Davranışlarını kontrol edemez adaptif cevap veremez.

(adaptif cevap: çevrenin istediği etkileşimle vücudu etkili kullanma) Örneğin masa üstüne yatıp yazı yazan çocukta duyu problemi var mı yönünden araştırılması gereklidir.

Genel olarak duyu problemi olan çocuklar oyun oynayamazlar ve dikkat eksikleri vardır.

Duyu değerlendirmesi iyi bir hikaye ve aile öyküsü almakla başlanır. Daha sonra ince ve kaba motor becerilerin, iletişim becerilerinin, sosyal ve emosyonel becerilerinin, oyun oynama becerilerinin, postural ve sağlık problemlerinin değerlendirilmesi ile devam eder. Alınan bu değerlendirmelerin ışığında her çocuğa özel Duyu Terapisi planlanmalıdır.

Hayırsever Bağışçılarımız

ÖZEL TSK Elele Vakfı GATA Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi öğrencilerinden Seben Naz ÇAKMAKLI'nın annesi Sayın Sevil ÖZKAN tarafından merkezimizde yaptırılan Duyu Terapisi Odası 05 Şubat 204 tarihinde Sayın Genelkurmay Bşk.Eşi Kamuran ÖZEL tarafından açılarak hizmete başlanmıştır. DUYU Terapisi:

Otistik bireylerde yaptığımız havuz çalışmaları

OYUN İLE SUYU SEVDİRME ÇALIŞMALARI:

Otistik çocukların genel özelliklerinden biride suyu çok sevmeleridir.

Su ile o kadar barışıklırlar ki normalde yaptırılamayan hareketleri yerine getirilemeyen bir çok işlevi su ile oynarken çocuklarımıza uygulatabiliriz. Suyu ödül olarak kullanabiliriz. Çocukların sevdiği materyalleri kullanarak suyu sevmelerini sağlayabiliriz. Çocukların güven duyduğu ve yanında olmasını istedikleri kişilerle birlikte eğitime katılması ile (öğretmeni, annesi, kardeşi, v.s.) onların suyu sevmelerini sağlayarak motivasyonlarını artmasını sağlarız, ayrıca havuz içe-

risinde oyun formatında istedikleri hareketleri yapmalarına izin vererek (suya atlamak, suda yakın temaslı oyunlar oynamak v.s.) eğitimlerden yüksek verim alınmasını sağlarız. Otistik çocukların benzer özellikte diğer çocuklarla havuz ortamında bir araya gelmeleriyle sosyalleşmelerine doğal bir ortam hazırlanmış oluruz.

Yarışma kavramını kazanmış çocukların yarışma ortamı oluşturarak çeşitli senaryolarla birbirleri arasında dil iletişimi ile sosyal iletişim kurmalarını sağlarız.

Bulunması gereken özellikler

1. Sindirim ve boşaltım sistemi normal çalışmalı tuvalet alışkanlığını kazanmış olmalıdır
2. Bağımsız giyinip soyunabilmelidir.
3. Alıcı dili açık komut alabilir olmalı
4. Bulaşıcı cilt ve deri hastalığı bulunmamalı

Havuzda terapinin neticeleri

SONUÇ OLARAK otistik bireyler konusunda uzman eğitmenlerimiz, tecrübe ederek şu sonuçlara varmıştır: HAVUZ çalışmaları vücudun tüm işlevleri için vazgeçilmez birer ön kosooldur. Solunum, dolaşım, sindirim, boşaltım işlevlerinin gerektiği biçimde yerine getirilmesi ancak bu çalışmalar ile

sağlanmıştır. Onun içindir ki; çocuklar havuzda oynarken çok neşeli ve mutludurlar. Havuz sonrası etkinliklerde daha canlı, iştahları artmış ve daha düzenli uyuyan bireyler haline gelmişlerdir. Havuz çalışmaları çocuğun kendini özgür hissetmesine ve rahatlamasına olanak sağlamaktadır.

RAHATLAMA fazla enerjinin yönlendirilmesi ile harcanmış çocuklar açısından çok önemli gelişmeleri de beraberinde getirmektedir. Ancak bazı aşırı davranışların kısıtlanması ve kurallara uymanın sağlanması da en az su ile terapi çalışmaları kadar önemlidir. Havuz etkinliklerinde esnek davranmalı çocukları daha az kısıtlayıp daha yalın kurallara uymaları sağlanmalıdır. İster tek başına isterse grup halinde çocuklar oyun oynayabilmelidir.

Otistik Bireylerde Su ile Terapi

ÇALIŞMALAR

ÖĞRENCİ PERFORMANSLARININ TESPİTİ

1. **YÜKSEK** işlevli öğrenci (asperger-hiperleksi): Bulunduğu ortamın farkına varabilen, verilen komutları alabilen ve uygulayabilen, iletişim, sosyal yaşam becerileri, günlük yaşam becerilerini istenilen düzeyde uygulayabilen bireylerdir.
2. **ORTA** derecede işlevli öğrenci: Bulunduğu ortamın farkına varabilen, verilen komutları sınırlı düzeyde yerine getirebilen (bir kısım fonksiyonların sözel yada fiziksel yardımla yerine getirebilen) günlük yaşam becerilerini kısmen uygulayabilen bireylerdir.
3. **HİPERAKTİVİTESİ** olan ve hipoaktif olan: İşlevleri farklı düzeylerde olup, fiziksel aktiviteleri olduğundan çok hızlı hareket eden ve dikkat süresi kısa olan bireylerdir.
4. **DÜŞÜK** işlevli öğrenci (mental retardasyon): Bulundukları ortama göre farklı tepki vermeyen, çoğunlukla dış dünyasına kapalı, değişiklikleri kabullenmeyen, sosyal iletişimi sınırlı olan bireylerdir.
5. **SUYU** değişik sebeplerle reddeden öğrenciler: Genellikle bulunduğu ortamın farkında olan fakat geçmiş yaşantısında su ile ilgili çeşitli olumsuz tecrübeler yaşamış ve bu yaşadığı olumsuzluklara karşı tepkiler geliştirmiş bireylerdir. Bunun yanı sıra normal şartlarda su ile barışık olan fakat havuz ortamında bulunan su kitlesinin büyüklüğüne yada ortamdaki herhangi bir materyale bağlı olarak çeşitli sebeplere dayanan korkular, nedeni bilinmeyen korkular sebebi ile havuz çalışmasını reddeden bireylerdir.

Tahsin Ertem

Hv.Plt.Astsb.Kd.Bçvş

HAYIRSEVER Bağışçı Em.Hv.Plt. Kd.Başçavuş Tahsin ERTEM, 12 Nisan 2014 günü kaldığı huzur evinde çıkan yangın sonucunda hakkın rahmetine kavuşmuştur.

1923 doğumlu Tahsin ERTEM 1945-1970 yılları arasında Türk Hava Kuvvetleri'nde

görev yapmıştı. Eğitiminin ardından C-47 uçaklarında uzun yıllar uçan Tahsin ERTEM ÇEVRESİ tarafından da çok sevilen ve saygı duyulan birisi idi.

Arkadaşı Fevzi OKUMUŞ'un Yazdığı şiiri paylaşıyor, kendisini rahmetle anıyoruz.

TAHSİN BEY

Hep göklerde hizmet verdin yurduma
Kader, sana nasıl baktı Tahsin Bey
Her zaman ölüme hazırdın, ama
Bu facia bizi yaktı Tahsin Bey

Doksan bir yaşında bir koca çınar
Gökte uçan pilot, karada pınar
Tüm dostların her gün hep seni anar
Bu facia bizi yaktı Tahsin Bey
Bitirdin dünyada her görevini

TSK ELELE Vakfı'na verdin evini
Hep burada Yalçın, Aydan, Nevin'i
Bu facia bizi yaktı Tahsin Bey
Hani demiştin ya "gidiyor yaşım"

Gün gelir bitecek benim de aşım
Bana da şiir yaz arkadaşım"
Bu facia yaktı bizi Tahsin Bey
Bizim için çok zor sensiz bir hayat
Şekerim çok acı, ekmeğim bayat
Yerin cennet olsun, nur içinde yat

BU FACİA YAKTI BİZİ TAHSİN BEY

Millilerden Engelli basketçilere anlamalı ziyaret

MİLLİLER, Org. Doğan BEYAZIT Spor Salonu'nda; Tekerekli Sandalye Basketbol Takımı, Atıcılık ve Okçuluk Takımının sporcularıyla buluşarak onlara milli takım forması hediye etmişlerdir. Ampüte Futbol Takımı ile halı sahada bir araya gelen Ay-Yıldızlılar, ampüte futbolcularla maç yapmışlardır.

MAC sonrası basın mensuplarına açıklamada bulunan kapitan Arda TURAN, "Gazileri sevgi ve saygı ile anarak, ülkeye katkıları için teşekkür ederiz. Duygular ifade edilemez, bizim için yaptıkları tartışılmaz. Buraya onlarla güzel bir gün paylaşmaya geldik. Bize hiçbir engellerini yansıtmadılar. Onları tanıdığımız için, buraya geldiğimiz için çok mutluyuz. Yaptıkları için minnettarız." dedi.

BUNLARI Biliyor musunuz?

Sokak adı şifreli

SOKAKLARIN ADI ANLAMLI

Anıtkabir'in hemen yanında yer alan sokak adlarının bir araya getirildiğinde "Ordular, ilk hedef(iniz) Akdeniz(dir), ileri" cümlesi ortaya çıkmaktadır.

Güme gitti

Yeniçeriler günümüz polisliğini yaptığı dönemlerde olaylara müdahale edip, göz altına alacakları adamları kodeslere götürür. İçeri atarkende hooop... güüm derlermiş. Ahalide bir olay sırasında suçsuz yere içeri alınan insanlara "Vay be! adam bağıra çağıra güme gitti!" derlermiş.

İlk göz ağrısı

Eskiden savaşlar şimdikinden çok olduğu için, Anadolu'nun hemen her köyünden, hemen her hanesinden şu ya da bu cephede savaşan bir asker olmuştur.

Bu askerlerin geride kalan anaları, kardeşleri, hanımları, nişanlıları, yavukluları olmuştur elbette. Bu biçareler, vatanını, milletini, dinini muhafaza için cephe cephe koşan yiğitleriyle elbet gurur duyarlar ama ağlamadan, göz yaş dökmekten de gün geçirmezlermiş.

Bazen aşık, bazen gizli gizli ağlayan genç kız ve gelinlerimizin göz pınarları kuruyup gözleri çapaklanmaya ve ağrıma-ya başlamış.

Birbirleriyle konuşurken, o zamanın terbiyesi icabı:

"Senin yavuklun, senin kocan" diyemezler, utanırlarmış. "Benim göz ağrımdan hiç mektup gelmiyor, seninkinden haber var mı?" diye sorarlarmış.

Bu deyim, sevdiklerimiz içinde en birincisi anlamında kullanılır.

- Kendi dirseğini yalamanın imkansız olduğunu
- Ördüğün vakvaklamasının yankı yaratmadığını ve bunu kimsenin açıklayamadığını
- Dünyadaki fotokopi makinelerinde meydana gelen arızaların %23'ünün, makinenin üstüne oturup kendi popolarının fotokopisini çekmek isteyen insanlar sayesinde meydana geldiğini
- Yaşamın boyunca uyku sırasında yaklaşık 70 böcek ve 10 örümcek yiyeceğini (Mmmh!!)
- İdrarın zifiri karanlıkta parladığını
- Eğer çok şiddetli hapsirsen, kaburgalarından birini kırabileceğini
- Hapşirmayı engellemeye çalışırsan,

başındaki veya boynundaki damarlardan birinin yırtılabileceğini ve ölebileceğini

■ Hapşırırken sırada gözlerini açık tutmaya çalışırsan, yerlerinden fırlayabileceklerini

■ Domuzların vücut yapılarından dolayı hiçbir zaman başlarını yukarı kaldırıp gökyüzüne bakmadıklarını

■ Dünya nüfusunun %50'sinin hiç telefonla konuşmadığını

■ Farelerin ve atların kusamadıklarını

■ 1 saat süreyle kulaklıkla birşey dinlemenin kulaktaki bakteri sayısını %700 arttırdığını

■ Çakmağın kibritten önce bulunduğunu

■ Parmak izleri gibi dil izlerinin de her insan için benzersiz olduğunu.

Biliyormuydunuz?

KARE BULMACA

SOLDAN SAĞA 1. Orhan Asena'nın bir oyunu 2. Vilayet - Kızgın, yakıcı - Kaba baston 3. Ağzına kadar dolu - Favori 4. Yapım - Divan edebiyatında gazelin son beyti 5. Rutubet - Lanetlenmiş

6. Bir kömür türü - Aynı adı taşıyanlardan her biri 7. İsrail'in plakası - Bilgin - Tavlada "iki" sayısı 8. Dört mısıralı bir divan edebiyatı şiiri türü, dördül - Mitolojide "savaş tanrısı" 9. "... Gündüz Kutbay" (ney üstadı) - Kız evlat 10. Din ile devlet ve yönetim işlerini birbirinden ayrı tutan, dini kuruluşların yetkisi dışında kalan - Bir burç adı 11. Etkin, aktif - Kalça kemiği 12. Türkü, şarkı - Kısa ve enli bir kılıç türü - Küçük mağara 13.

Büyük devlet adamları - Kadın 14. Masrafı az, hesaplı, ıktisadi 15. Mübalağa yaparak övme - Daha uzak olan yer veya şey, mavera 16. Bir peygamber adı - Platin'in simgesi - İçki mahzeni 17. Tel, sicim veya iplikten kafes şeklinde yapılmış örgü - Bahçelerde çiçek dikmek için ayrılan yer - Bir soru sözü 18. İyi bakım ve ilaç tedavisi - Obur 19. Kaynağından enerjinin yayılması 20. Notada duraklama işareti

21. Fransa'nın para birimi 22. Sümerler'de su tanrısı - Matematikte 3.14 sayısı 23. Akıllı, zeki

24. Bulunduğu yerden yukarıya doğru çıkma, yükselme, yücelme

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1. Resimdeki yazar ve şairin bir eseri - Acıklı, çok acıklı, yürekler acısı, trajik 2. Bayrak - Üst yanı açık boru - Çıplak - Bazı kuşların tepelerinde bulunan uzunca tüy, sorguç - Şartlar, koşullar 3. Bahçe veya parklarda bulunan oturma-ya yarayan sıra - Yavru, çocuk - Yaralama - Uzunluğu veya boyu az olan - Nikel'in simgesi 4. Bir işin istekliler arasından en elverişli teklifi yapan kimsenin vermesi - Bir haber ajansı - Peru'da yaşayan uzun tüylü, memeli bir hayvan - Bütün, tamam - Neptün'ün simgesi 5. Söz, laf - İslamiyet'te sünnet ehli denilen 4 büyük mezhepten biri ve bu mezhepten olan kimse - Bir telefon sözü - Özek doku

6. Cilde yumuşaklık vermek veya dış etkilerden korumak için sürülen güzel kokulu merhem - Bir geçmiş zaman eki - Bir bilim veya sanat kolunda ayrı nitelik ve özellikleri bulunan yöntem veya akım, okul - Yansız, tarafsız 7. Kalın halat - Yakıt olarak kullanılan bir petrol ürünü - Helyum'un simgesi 8. Fas'ta bir ırmak - Antalya'nın bir ilçesi - İkiyüzlülük - Uzun, yorucu ve özenli

Çalışma 9. Dul kalan kadının sadakatini göstermek üzere kendini kurban etmesi şeklinde bir Hindu geleneği - Bir damla gözyaşı - Kayınbirader - Mezo-potamya panteonunda tüm tanrıların babası ve kralı olan gök tanrısı 10. Resimdeki yazar ve şair - Resimdeki yazar ve şairin bir eseri

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										
16										
17										
18										
19										
20										
21										
22										
23										
24										

TSK Elele Vakfı Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri Adres Bilgileri:

TSK Elele GATA Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi ile Mesleki İş Eğitim Merkezi;
Adresi :GATA içi Etlik/Ankara,
Tel : (0312) 326 04 00

TSK Elele Güvercinlik Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi;

Adresi:Jandarma Genel K.lığı Güvercinlik Lojmanları içi Şaşmaz/
Ankara, Tel:(0312) 278 53 86
TSK Elele Diyarbakır Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi;
Adresi:General Galip Deniz Kışlası içi Dr.Şeref İnâl Öz Caddesi Yeni-
şehir/Diyarbakır
Tel: (0412) 223 37 73

TSK Yararına Faaliyet Gösteren Vakıflar

TSK ELELE Vakfı
www.elele.org.tr
Tel : 0 312 431 99 36

TSK Güçlendirme Vakfı
www.tskgv.org.tr
Tel : 0312 468 87 88

Mehmetçik Vakfı
www.mehmetcik.org.tr
Tel: 0 312 284 19 70

TSK Dayanışma Vakfı
www.tskdv.org.tr
Tel : 0 312 448 13 11

TSK Eğitim Vakfı
www.tsk-yurt-vakif.org.tr
Tel : 0 312 231 21 10

Ortaklıklarımız ve İştiraklerimiz

TÜRKTRUST Bilgi İletişim ve Bilişim Güvenliği Hiz. A.Ş.

Bilgi, İletişim ve Bilişim Teknolojileri, Bilişim Güvenliği ve Elektronik İmza ile Elektronik Kimlik (Sertifika) Sağlayıcılığı alanlarında faaliyet göstermek üzere, 02 Ağustos 2004 tarihinde TÜRKTRUST Bilgi, İletişim ve Bilişim Gv. Hiz. A.Ş. kurulmuştur. Vakfımız % 99 hisse ile kurucu ortak statüsündedir.

TURKTIPSAN Sağlık Turizm Eğitim ve Ticaret A.Ş.

Türk Silahlı Kuvvetleri yararına faaliyet gösteren altı vakıf tarafından, Sağlık, Otomotiv, Petrol, Eğitim, Ticaret ve Turizm alanlarında faaliyet göstermek üzere kurulan TURKTIPSAN Sağlık, Turizm, Eğitim ve Ticaret A.Ş.ne Vakfımız % 25 hisse ile ortak bulunmaktadır

MEHMETÇİK VAKFI Sigorta Aracılık Hizmetleri Ltd. Şti.

Türk Silahlı Kuvvetleri Yararına Faaliyet Gösteren üç vakfın birlikte kurduğu ferdi kaza, emeklilik, konut, kasko, sağlık, işyeri ve deprem sigortası branşlarında faaliyet gösteren şirkete vakfımız % 10 hisse ile ortak bulunmaktadır.

GÜLSAV Pazarlama Dağıtım. A.Ş.

Türk Silahlı Kuvvetleri Yararına Faaliyet Gösteren beş vakfın ortak olduğu GÜLSAV Paz.ve Dağ. A.Ş.ne, Vakfımız da % 49 hisse ile ortak bulunmaktadır.

TSK ELELE VAKFI BANKA VE POSTA ÇEKİ BAĞIŞ HESAP NUMARALARI

Bağışlarınızın, vakfımıza ulaştığının tarafınıza bildirilebilmesi için, isim ve adres bilgilerinizi mutlaka işlemi yapan kişilere belirtiniz.

Ziraat Bankası

Ankara Kızılay Şube (TL) :

IBAN : TR970001000685390259905002

Ankara Kızılay Şube (USD) :

IBAN : TR700001000685390259905003

Ankara Kızılay Şube (EURO) :

IBAN : TR100001000685390259905016

Vakıf Bank

Ankara Kolej Şubesi (TL) :

IBAN : TR150001500158007288774545

Halkbank

Ankara Küçükesat Şube (TL) :

IBAN : TR290001200921600016000013

ING Bank

Ankara Cebeci Şube. (TL) :

IBAN : TR320009900505050500100006

Türkiye İş Bankası

Frankfurt Şube (EURO) :

IBAN : DE74502306000044000008

Ankara Şube (TL) :

IBAN : TR550006400000142006000000

Yapı Kredi

Ankara Cebeci Şube (TL) :

IBAN : TR470006701000000001000001

TEB

Ankara Meşrutiyet Caddesi Şube (TL) :

IBAN : TR770003200010500000030796

Akbank

Ankara KüçükEsat Şube (TL) :

IBAN : TR490004600101888000066182

Garanti Bankası

Ankara Anafartalar Şube (TL) :

IBAN : TR280006200071100006299431

K. Martini